

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՄԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ 2

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՅԻՍ 31, 1912.

Ն⁰ 22

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԿԻՆԱՆՆ ՎԷ ՔԵՖԱՐԵԹ

6.

Կինան, հագգընտա պիր մուհիմմ սիւալ տա շու տոր, եանի կիւնահարըն տէրէճէտի եախօա պէօյիյիւ քիւչիւյիւ վա՞ր մը տըր:

Պու սիւալա պիր գաչ նօգթա ի նազարտան ճէվապ վէրիլէ պիրի:

Էվվէլա, կինանըն թապիաթը նօգթա ի նազարընտան կինահարըն ճիւմէտի տէ պիր տիր: «Գաթի էլմէյէսին» տէյէ, քէզա «Եւլան չէհաուէթ էլմէյէսին» տէյէն զաթ աըր, վէ հէր պիր կինան Ուլաճըն թէտպիր վէ մուհապպէթինէ մուխալիֆ պիր ֆիլիլ օլտուղու իչիւն ճիւմէսի տէ այնի տէրէճէտէ գապի՞ տիր: Ախլազի միյար պիր տիր: 10 զըշ չալմագ 10 լիրա չալմագ կիպի պիր կինան տըր: Եալան սէօյլէմէյէսին,» տէյու էմը էտիլմէրտէ, կէրէք քիւչիւք, կէրէք պէօյիւք մէնֆաաթ իչիւն, կէրէք պիր չօճուգ, կէրէք պիր մէլիք եալան սէօյլէմէյէսին տէմէք իսթէնիլիր: Հէր պիր կինան այնի էսասա մէպիթ թագպի՞ն էտիլիր: Կինան թէամիյէ էտէճէյիմիլ հէր պիր ֆիլիլ, Ալլահըն թէտպիրինի իպթալ վէ անըն

մուհապպէթինի թաչգիր էթմէք նէթիճէսի տիր: Պիր թիւճճարըն քէնտի թիճարէթինտէ 10 փարալըգ պիր հիսապտա հիլէ եափմասընտան քիւչիւք պիր խալմա տէյիլ տիր: Հաթթա պազէն օ քիւչիւք սալըլան կինահար ինսան բուհունտա տահա պէօյիւք խարապիյէթի սէպէպ օլուրլար: Պու նօգթա ի նազարտան կինանըն պէօյիւք քիւչիւյիւ օլմագ:

Կինան, պիր տէ նէթիւնէյէսի նօգթա ի նազարընտան միւթալաա էտիլէպիլիր: Ախլազի ֆիլիլէրին խասսիյէթի սալթ օ ֆիլիլէրի իճուա էտէնլէրին սաիգ եա միւճիպլէրի իլէ ալիլ, նէթիճէլէրի իլէ տէ թալին օլունուր: Պիր եալան իլէ պաչգասընա անճագ 3 զըշլըգ զիյան օլուր, պաչգա պիր եալան իլէ պիրինին էվի երգըլըր: Պիր աիգաթսըզըզլա էլինտէն ալթմըշ փարալըգ պարաագ աիւչէր գըրըլըր: տիկէր պիր տիգգաթսըզըզլա պիր Թիթալիլ պաթար վէ 1,600 քիմտէ թէլէֆ վէ 10 պիլիլէրճէ քիմտէլէր միւթէզարըլըր օլուրլար: Պիր աաէմ գալպինտէն գօնշուսունուն էօլիւմիւնիւ իսթէր, լաքին օ աաէմ էօլմէղ: տիկէր պիրի գալպինին արզուսունու մէվգըրի իճրալա գօր, վէ պէօյիւք պիր ճիւնայէթ վուգու պուլուր: Պու

Ֆիւլլէրի ախլագի ֆիւլլէր մագամընտա ալըպ օնլարըն թապիաթընը թէֆթիշ էթ-սէն արալարընտա ֆարգ եօզ տըր , լարին նէթիճէլէրինճէ ֆարգ ազիմ տիր :

Պիզ ախլագի ֆիւլլէրի հէր իքի նօզթաի նազարտան տա հիւքմ էտէրիզ : Մէսէլա պիր ատէմ քէնտի մաղազասընա պիր վէ-քիլխարճ թուլթաճագ իսէ , աաէմին քիւ-չիւք մէպլաղլարը սըրգաթ էտիպ էթմէ-տիյինէ , քիւչիւք հիսապլարտա տիգգաթ էտիպ էթմէտիյինէ , քիւչիւք եալանլար սէօյլէրիպ սէօյլէմէտիյինէ փէք զիյատէ տիգգաթ էտէր : Ձիրա պիլիր քի , ազտա էմին օլմայան չօդտա էմին օլմայան կիպի տիր , հէփսի այնի սիրէթ վէ սըֆէթի խա-պէր վէրիր : Լաքին հուզուրը հաքիմտէ գըրգ փարալըգ հիլէ էտէն իլէ 1,000 լիրա տօլանտըրան պիր թուլթուլմազ , պի-րինէ պիր սիլլէ վուրան՝ աաէմ էօլտիրէն կիպի միւճաղաթ էտիլմէզ , ֆիւլլէր նէ-թիճէլէրի իլէ թային օլունուր :

Կիւնահ պիր տէ անըն ֆաիլինին միւ-ճիպլէրի վէ աաիգէշէրիյի հիւքմ օլունուր : Աաէմ պիր եալան սէօյլէր եա տիկէրին հազգընպ թէարրուզ էտէր , եա հէր հան-կը պիր կիւնահը իրթիքեապ էտէր-սէ , պաշգա շէյլէրլէ պէրապէր պիր տէ ֆաիլին ահվալը բուհիյէսինի թէֆթիշ վէ թային էտէրիզ : Պիր ֆիլիին ախլագի օլմասը իչիւն ֆաիլին հուրէն անը իճրա էթմիշ օլմասը շարթը մուլթազ տըր : Հուրը եախօտ մուլթար իրատէթ եօզ իսէ՝ ախլագի հայաթ եօզ տըր : Ձարուրի գա-վաիտ թահթընտա իճրա օլունան ֆիլլէ-ր իչիւն ֆաիլ մէսուլ օլմազ : Պիր ֆիլլ կիւնահ ատա օլունապիլմէք իչիւն օնու իճրա էաէնին հուրը վէ մուլթար օլմասը վաճիպ տիր : Լաքին կիւնահ սայըլան ֆիլլէ-րտէ ֆաիլին ահվալը բուհիյէսինի էյի թէֆթիշ վէ թահիլ էտէրսէք կէօրիւյօրըզ քի , պու նէվ ֆիւլլէրտէ հուրրիյէթին տէրէճէսի տաիմա այնի տէյիլ տիր : Պա-

զը ֆիւլլէրտէ հուրրիյէթին տէրէճէսի փէք տուն , պաղըլարընտա տահա զիյատէ , պաղըլարընտա իսէ միւքէմէլ հիւրրիյէթ վար տըր : Պաղէն չօճուզլարըն սէօյլէտիյի եալանլար՝ հազիգաթէն եալան օլմայալ , անլէր քէնտի խայալարընտա աիւչիւնիւպ կէօրիւլէրի ըէսմէր տիր քի , անլէրի խարիճէն մէվճուտ օլան շէյլէր տէյու թա-րիֆ էտիյօրլար : Պաղը ճանիլէրին պէյնի թէֆթիշ էտիտիքտէ կէօրիւլմիւշ տիր քի , անլէրին տիմաղը նօզսան օլտուզունտան էթաիքլէրի ճինայաթըն թապիաթընը պիւ-մէյօրլար : Պաղըլար քիւչիւքիւքտէն էօյլէ մուհիթ իչինտէ պուլունմըչլար քի , եալան եա սիրգաթ եա զիւս քէնտիլէրէ կիւնահ կէօրիւնմէյօր , պաղըլար էօյլէ պիր թազ-կիգ եա թէհիքէ ալթընտա եալան սէօյ-լէմիշլէր քի , օ անտէ հուրրիյէթլէրինի պաղը տէրէճէ զայ էթմիշլէր տիր , պա-ղըլար էօյլէ պիր տինի եա ախլագի թա-լիմ ալմըչլար քի , պաշգասընա գապիհ սայըլան ֆիլլ քէնտիլէրէ թապիի վէ ֆա-ֆազիլէթ տէյու կէօրիւնմիւշ : Վէլհասըլ , աաէմին թէվէրրիւս էթտիյի մէյլլէր , ալ-տըրը թալիմ ու թէրպիյէ , իչինտէ եաշա-տըղը մուհիթ , մատտի ալէմին գուվլէթ-լէրի վէ սաիւր նիչէ թէհսիրլէր ֆէրալին հուրրիյէթինի թահաիա էտիյօր : Պու թահ-տիտ ի հուրրիյէթ տէրէճէսինի թային էթ-մէք միւշքիլ իսէ տէ , իւլլիյէն իմքեան-սըզ տէյիլ տիր : Վէ իշթէ պու նօզթաի նազարտան ախլագի ֆիւլլէրէ պիր տէրէ-ճէ թային էաէպիլիրիզ : Այնի ֆիլլի պիր քիսմիլ եա պիր չօճուգ , պիր ալիմ եա պիր ճահիլ , պիր սաղլամ՝ եա խապթա , պիր զէնկին եա ֆագիր իճրա էթսէ մէ-սուլիյէթ վէ գապահաթ պիրպիրինտէն ֆարգըլ օլապիլիր :

Լաքին ֆէրալին ազ եա չօգ մէսուլի-յէթի օլմասը օ ֆիլլին ֆէրտէ եա հէյէթ ի իճթիմաիյէն իրաւ էթտիյի զարար ու զիյանը թէնզիլ էթմէզ : Մաղարաթ վէ

նէթիճէ պագի տիր: Օ մուզիրը նէթիճէ-
լէրին էօնիւ ալընմալը տըր:

Այլահ ասէմէր իլէ օլան մուամէլէ-
սինտէ պու իւշ ճիհէթի տէ հիսապա ա-
լըր: Ֆէրտին հուրրիյէթ վէ մէսուլիյէթ
տէրէճէսինի հիսապա ալըպ ատէմէրին
կէրէք թէվէրրիւ, կէրէք մուհիթ, կէրէք
սաիր սէպէպէրտէն տիւչար օլտուգլարը
միւշքիլաթա կէօրէ անլէրէ թէրահիւմ,
իշթիրաք վէ միւսասատէ էտէր: Քէզալիք,
կիւնահը ֆիլիլէրին միւհիլիք նէթիճէլէրի-
նի կէօրիւպ, օ նէթիճէլէրտէն ատէմէրի
խէլաւ էթմէյէ չալըրը: Լաքին կիւնահըն
ասլ մահիյյէթինի պիլաիյինտէն, անը էն
քիւչիւք վէ էն պէօյիւք սալըլան նէվիէ-
րինտէն խէլաւ էթմիք իսթէր: Այլահըն
վահտանիյէթինի թազրիր էտէն պիր ատէմ:
Այլահ եօգ տըր կիպի իշէրսէ, պիր փութ-
փէրէսթ ինանտըրը փութըն էմրի տիր տէ-
յու սայտըր շէյի ճիտտէն իճրա էտէրսէ,
օ Այլահփէրէսթի ճահիլ փութփէրէսթտէն
զիյատէ մէսուլ թոթար, գարըյա շէհ-
վէթ իլէ պագանը գարը իլէ զինա էտէն
գատար նափաք սայար, վէ ախլագի շէ-
րիաթա մուզալիր օլան հիշ պիր ֆիլիլին,
քիւչիւք պէօյիւք հիշ պիր կիւնահըն իճրա-
սընա միւսասատէ էթմէյ:

Պիզ տախի կիւնահ հագգընտա տօղ-
րու թէսափվուր թէշքիլ էթմէք իշին պու
ֆարգլը նօգթաի նազարլարը հիսապա
ալմոդ կէրէյիլ: Կիւնահըն թապիաթը
ճիհէթինտէն պէօյիւլիւ քիւչիւլիւ եօգ
տըր, նէթիճէլէրի նօգթաի նազարընտան
ազ մուզիրը չօգ մուզիրը օլանլար պու-
լունուր, կիւնահքեարըն հայաթը րուհի-
յէսինճէ ազ գապիհ վէ չօգ գապիհ օ-
լանլար պուլունուր: Իմոթի պիզ տախի հէր
կիւնահը տէֆ վէ անըն հէր պիր նէթի-
ճէսինի ըէֆ էթմէյէ վէ պիր թազըմ զա-
րուրի գաիտէլէր վէ զայրի միւստիա
չարթլար թահթընտա չապալայան պէ-
շէրիյէթէ Այլահ իլէ պէրապէր թէրահ:

հիւմ վէ պէյանը իշթիրաքը հիսա էթմէ-
յէ, վէ կիւնահ իշին քէտէր շէքէրէք քէ-
ֆարէթ էտէն Այլահ իլէ պիզ տախի քէ-
տէր շէքմէյէ րազի վէ հագըր պուլունա-
լըմ:

Ս Օ Ն

Ե. Դ. Դ.

ԱՅՎԱԼ Ե ՀԱԶՐԵ

Ձէֆի պէյ մուհաֆիւնէսի.—Մաքրիքէօյ-
տէ վուրուլան Ձէքի պէյին թէալլիլգաթը
թարաֆընտան թազիպ էտիլէն տափանըն
մուհաքէմէսինտէ շայանը տիգգաթ պիր շէյ
ֆարիգտէն թահթաճեան էֆ.նին պիր շահիտ
մագամընտա կէօնտէրտիյի մէքթուպ տըր:
Օ մէքթուպտա միւմաիլէյհ քէնտինին էվ-
վէլա ֆարիլտէ վէ ոօնրա ճէրիսասատէթտէ
միւթէվէֆֆա Ձէքի պէյ իլէ մուարէֆէտէ
պուլունուլ օլուպ անվալը հագըրէյէ տաիր
պագը իսպարաթտա պուլունտուղունու
պէյան էթմիշ տիր: Միւմաիլէյհ տէյօր քի,
«Պէն Իսթանպուլա կէլտիյիմաէ մէմլէքէթին
հէր թարաֆընտա կէօրիլէն նախօշնուտի
վէ իշթիրեանըն սէպէպինի ոօրտուղումտա՝
Ձէքի պէյ պու անվալա եէկեանէ սէպէպ
օրտույա արգասընը տայամըշ օլան իթ-
թիհատ վէ թէրոգգը ճէմիյէթի օլուպ,
մէզքիւր ճէմիյէթին պագը ազասը հէր տէ-
տիքլէրինի եէրինէ կէթիրմէք վէ մուխա-
լէֆէթէ ապա մէյասան վէրմէմէք վէ պէօյ-
լէճէ պիր օլիկաւրշի (պիր սընֆ էլինտէ պու-
լունան հիւքիւմէթ. թէէսիա էթմէք ար-
զուտունտա իտիյինի, վէ քէնտիսինին պու
սու ի անվալա պիր չարէ օլմագ իւզրէ Սէ-
լանիքտէ պուլունան ցօմիթէ մէքքէզինէ
պիր միւրէճաաթտա պուլունմուշ օլարագ
եագընտա թալաթ վէ ճապիտ պէյլէրինսու-
գութ էտէճէլինէ իւմիտվար օլտուղունու
սէօյլէտի վէ իլափէ էտիպ շէօյլէ տէտի, «Ոլ-
լահ պանա էօմր պախշ էտէրսէ, եէտիմ-
տէ մէվճուտ օլան վէսաիգ վէ էվրագը
ուպիթէ իլէ Օսմանլը միլլէթինէ կէօսթէ-
րէճէյիմ քի, Մարտ 31 հաւսիսէսի, Աստ-

նա գրթալը, պիսուլյարուն իսամը վե
եմնալի նիյե աննայեթեր... Իթթիհասըն
կիզլի սեսիսեթերինն նեթիմեսի սիր,» Պու
մուհաբէմէ միւնասիպէթիյէ շայանը տիգ-
գաթ պիր վազըա տա պու սոն ճէլէլէրին
պիրինտէ տաժա վէլիլի նեճաթի պէյին գը-
րաաթ էթտիյի միւտաֆտանամէ տիր: Ան-
տէ միւմաիլէյհ մէսէլէյի փէթ սազիյ պիր
սուրէթտէ թահլիլ էթտիլքտէն սոնրա, փէթ
ճէսուրանէ իտտիա էտիյոր քի, Չէքի պէ-
յին գաթլինտէ նէ՝ ճինայէթի իրթիլքեապ
էտէն Չէրքէզ Ահմէտ եա Մուսթաֆա
նազըմ, նէ տէ անլէրին շէրիլէրի ապ մէ-
սուլլար օլմայըպ, ապ մէսուլ օլան իթ-
թիհատ վէ թէրապ գը ճէմիյէթինին մէրքէ-
զի տիր: Միւմաիլէյհ տէմիշ տիր քի, «Իթ-
թիհատ վէ թէրապ գը ճէմիյէթինին ճէ-
յէթի մանէվիյէսի պու ճիւրմաէն սօլայը
մէսուլ աոտ օլունմազ, ֆազաթ մանէն
ճիւմէսի մէսուլ տըրլար...» Պու միթթէ-
հիմլէրին Սիրօզ շէթէսինէ Սիրօզ շէթէ-
սինին տէ իթթիհատ վէ թէրապ գը մէր-
քէզի ումուլիսինէ մէրպութ օլտուղունու
սէօյլէսիլք: Էֆրատը չօգ օլան պիր շէթէ,
թապիլի պու պէօյիլք մէսուլիյէթի՝ մէն-
ֆաաթ իւզէրինէ ալմըշար տըր:»

Էվրօփա պիւհրամլը. — Էվրօփա փօլի-
թիգասը պու կիւնլէրտէ փէթ նազիք պիր
հալ ու հէյէթ քէսպ էյլէմիշ տիր: Տէյլի
թէյէդրամըն տէսիյի իւլլէ Էվրօփանըն
շիմտիլի հալը սոնճազ ազընթըտան սիւ-
րիւլէնիպ կիթմէքտէն իպարէթ օլուպ,
պու գարըշըգ հալըն սէպէպի էվլէլա ի-
թալիա — Թիւրքիա մուհարէպէսի տիր: Ի-
թալիա բիճալը սիյասիյունընըն նիյէսի պու
իւմիտսիլ վազիյէթտէն շէրէֆլի պիր սու-
րէթտէ եազայը գուրթարմազ իսթէյօր-
լար իսէ տէ, պիր կէօնէ եօլունու պուլա-
մայօրլար: Լաքին միւշքիլաթը հազըրէնին
ապ սէպէպի՝ մէզքիւր զազէթանըն էֆ-
քեարընճա չուրատա տըր քի, Բուսիա պու

արատա եէքտիկէրինտէն քիւլիյէն ֆարգը
իքի մազսէտ թազիպ էթմէքտէ տիր: Պու
մազսէտլէրտէն պիրի՝ Պօննա Հէրսէք մէսէ-
լէսինտէքի մազլուպիյէթին ինթիգամընըալ-
մազ իչիւն իթ. միւսէլլէստէն իթալիայը ա-
յըրմազ, վէ սանիէն Պօղազլարը աշտըրարադ
Անտաօլունըն պազը գըթալարընը թահլիլ
թէէսիլինէ ալմազը թէէմին էթմէք տիր:
Բուսիա պու իքի մազսէտի պիրլիքտէ թա-
զըպ էթմէք իսթէտիյինտէն միւշքիլաթա
թէստաիլ էյլէմիշ տիր: Վէ պէլքի տէ
Սէն Փէթըրսպուրկտաքի Ֆրանսա սէֆիլի-
նին թէպաիլինի թալէպ էթմէսի՝ Մ. Լուի-
նին Բուսիանըն պու մէսլէյինէ իթթիֆազ
էթմէմէսինտէն նէշէթ էթմիշ տիր: Տիկէր
պիր միւշքիլ իսէ՝ Ալմանիանըն մէսլէյին-
տէն հուսուլա կէլմիշ տիր: Շիմտիյէտէք
Ալմանիա՝ եազըն Շարգ տաքի փրօղրամընը
Թիւրքիա իլէ աօսթլուղունը սազլայարազ
իլէրի սիւրիւյօր իտի: Լաքին Խանիլին
իսթթընա տաիր Ալմանիանըն Բուսիա իլէ
իսթիլաֆը Թիւրքիանըն պալպինտէ
օլան իթիլաֆը Թիւրքիանըն սաիր վէսվէս
Ալմանիանըն աօսթլուղունա սաիր վէսվէս
ույանտըրտը: Պու սէպէպտէն Ալմանիա՝
եազըն Շարգ տաքի մէսլէյինի Թիւրքիայա
րազմէն իլէրի կէօթիւրմէք նիյէթինէ կէ-
միշ տիր: Պէլքի տէ Պարոն Մարշալըն իս-
թանպօլտան գալարըլմասընըն սէպէպի
պու մէսլէքճէ թէպաիլաթ ալը: Իմսի
Բուսիա վէ Ալմանիա՝ եազըն Շարգ մէսէ-
լէսինտէ մէսլէքճէ իթթիհատ էթտիլքտէն
սոնրա, անլէրին իլինճի իչի ինկիլթէրայը
քէնտի թարաֆլարընա ճէլպ էթմէք օլա-
ճազ տըր: Ինկիլթէրա Թիւրքիանըն «Իգ-
թիսատի թազսիմ» ինէ տաիր քէնտիլէրէ
իթթիֆազ էտէրտէ նէ ալա, էթմէլսէ օ
զէման քէնտիլէր քէնտի փրօղրամլարընը
ինկիլթէրատան այլը օլարազ մէվգըի
Իճրայա գօյաճազլար տըր: Տէյլի Թէյէդ-
րամ՝ սէֆիլլէրճէ վուգու պուլան թէպէտ-
աիլաթըն, իթալիանըն Չանազ գալէյի
թօփա թուլթմասընըն, Բուսիանըն Մ. Լուի-

յէ վէ Աւմանիանն Սըր էտուըրտ Կօչէնէ
իթիրազ էթմէսինն վէ Իսթանպօլտա
ինկիլիզ սէֆիրինն քէսպ էթտիյի նու-
ֆուզ վէ իթիպարն սըրընը մէսէքճէ
վուգու պուլան պու թէպէտտիւլտէ կէօ-
րիւյօր :

Ասալար սէնիզինսէ Իթալիա . — Ի-
թալիա Ատալար տէնիզինն ճէնուպինտէն
իչէ պաշլամը օլուպ , պիրէր պիրէր ա-
տալարը զապթ էթմէքտէ տիր : Լաքին
պունուն սօնու նէ՞րէտէ դարար գըլաճագ
տըր : Աճէպա Իթալիա անճագ պու եօլ
իլէ Թիւրքիայը սուլճա մէճպուր գըլմա՞ց
մը իսթէյօր : Լօյլէ իսէ սուլճ ադտը իչին
պիր եօլ պուլունճա Իթալիա ատալարը
Թիւրքիայա թէրք էտիպ օրալարտան չէ-
քիլիր : Լաքին Իթալիա ատալարտա մու-
վագգաթ պիր միւսաֆիր կիպի տուրմոյօր
Օրտտա էստտի թէչէպպիւստթտա պուլա-
նույօր : Աճէպա Իթալիանն պու հարա-
քէթի իթթիհաաւը միւսէյլէսին պիր փրօ-
դրամը մը տըր : Պու եօլ իլէ Իթա-
լիա Պահրը սէֆիտին չիմալը ճար-
գընաա էն գուվիլթի պիր մէրքէզի թու-
թար , վէ չիմտիյէտէք Պահրը սէֆիտտէ
նաֆըզ պիր մէվգի թուլթմը օլուն Խնկի-
լիզ վէ Ֆրանսըզ տօնանմալարնա գուվ-
վիլթի պիր րագիպ մէյտանա կէլիր : Լա-
քին էկէր մագսէտ պու իսէ , պու չէյին-
կիլթէրրա վէ Ֆրանսա մէնաֆիինէ թէար-
րիւզ էթմէք տէմէք օլաուզու իչին անլէր
սիւքիլթ տուրմալաճագ իտի : Աճէպա Մր-
Ասգուիթին Մալթալը պիյարէթի , Խնկիլիզ
տօնանմալարն Մալթատան ճէպըալթարտ
ճէլպի , Խնկիլթէրրա իլէ Ֆրանսանն պու
Ատալար տէնիզիննտէրի Իթալիա հարա-
քէթիլինէ պիր ճէվա՞պ մը թէտարիք է-
տիյօր : Եօգսա աճէպա Իթալիանն պու
թէչէպպիւսաթը Բուսիանն սէվգի վէ միւ-
սաատէսիլէ օլուպ , սուլճն ադտը վէ
այնի վագթտա Պոզազլարըն աչըլմասընը

թէէմին էթմէք նիյէթիյլէ գուրուլուշ օ-
լան պիր փրօզրսմ մը տըր : Աճէպա պու
ատալար զապթընն ատալար էհալիսինն
միւսթագպէլինէ թէէսիրի նէ օլաճագ տըր :
Օրալար կէրի Թիւրքիայա իատէ էտիլէճէք
օլաա , օ ատալարտա տախի պիր գանաաթ-
սըզլըզ վէ իսթիզլալիյէթ եա Եունանա
իլճագ տավալարը մը ույանաճագ տըր :
Պու կիպի սիւալարա չիմտի ճէվապ վէրէ
ճէք մէվգիտէ տէյիլիզ : Լաքին շու աչըզ
տըր քի , Իթալիանն ատալարտա իչէմէ-
յէ պաշլամսը մուհարէպէ Ի հազըրէյի էվ-
րօփա մէսէյէսի էյլէմիլ տիր :

Սալար էս Տէվլէ . — Սալար էտ Տէվ-
լէնն սօն զալէպէսի Իրան սիյասիյաթընճա
զայլթ միւշքիլ պիր մէսէյլէ մէյտանա կէ-
թիլմիլ տիր : Միւսիլէյի պու զալէպէտէն
թէչիլիզ օլունարադ Թէհրան իւզէրինէ
Երիւրմէյլէ միւրաա էթմիլ վէ պազը
Քիւրա գապիլէյէրի քէնտինն թարաֆընը
թուլթմաղա րագի օլմուշլար , էօթէտէ իսէ
հիւքիւմէթ փէք զաիֆ պիր հալտէ պու-
լունապ տա տըր : Սալար էտ Տէվլէ՞ Շահը
մախլուն պիրատէրի մաղամընտա , աննն
նուֆուզու իլէ վէ աննն իսմինտէ մուհա-
րէպէյի տէվամ էտիյօր Իմտի շայէա միւ-
մաիլէյի զաֆէր իլէ Թէհրանա կիրէրտէ
հաւի օլան տէվլէթլէր պունա նէ՞ տէյէ-
ճէքլէր Խնկիլթէրրա՞ Շահը մախլունը գա-
թիյէն թանըմայաճաղընը պէյանլա անը
մէմէքէթտէն թէպիտէ մուվաֆֆադ օլ-
մուշտը , աճէպա պունուն իչին տէ այնի
մէսլէյի թուլթաճագ մը տըր : Բուսիա՞
Սալար էտ Տէվլէյէ գարչը Թէհրան հիւ-
քիւմէթինի մուհաֆաղա էթմէք նիյէթին-
տէ տէյիլ տիր տէյու կէօրիւնիւյօր : Խն-
կիլթէրրա՞ պունա տախի Մէհմէա Ալիյէ
տէտիլինի տէրսէ , Բուսիա Խնկիլթէրրա իլէ
իթթիֆագ էտէճէ՞ք մի , եօգսա պու սը-
րատա պիլի պիրլէրինտէն աչըլաճագլա՞ր
մը Բուսիա՞ չիմտիքի մէշուլթիյէթ թա-

րաֆտարանընդն քէնտինի կիւճէնտիրմիշ
օլտուղու իշին օնլարա շու տար վագթ-
լարընտա եարարմ էտէրէք օնլարըն մէն-
ֆաւթընա Ռուս գանը տէօքմէք իսթէմէ-
յօր: Խուսուսա քի, Իրան իշլէրինին պա-
շընտա մէշրութիյէթ տաւլասընտա պուլու-
նան պիր թագըմ ատէմլէր կէօրմէքտէն
իսէ, պիր թէք մէտուլ զաթ պուլմաղը
թէրճիհ էտիյօր: Պունա Ինկիլիզ Նիւքիւ-
մէթի նէ՞ տէյէճէք, պու շէյ պէլի տէլի
տիր: Պաղըլար՝ պու մէսէլտէ Իրանտաքի
Րուս—Ինկիլթէրլա իթիլաֆընըն պօզուլ-
մագ իհթիմալը պուլունտուղունու զանն է-
տիյօրլար:

Եփրէմ խաւի. — Կփրէմ խան քէն-
տինին պիր գաշ եիւզ նուֆուստան ի-
պարէթ օլան գահրամանլարըլա Սալար էտ
-Տէվլէնին օրտուտու իզէրինէ հիւճիւմ
էտէրէք անլէրէ պէօյիւք պիր զա-
լէպէ չալմըշ, վէ պու եօլ իյէ պիր տէֆա
տահա թէհրանը վէ Իրան հիւքիւմէթինի
պէօյիւք պիր ֆէլաքէթտէն գուրթարմըշ
ալըր: Եփրէմ էվլէլա Թիւրքիա վէ Գաֆ-
գասիատա Հայ-Յեղափոխական հէյէթ-
լէր իլէ իշլմիշ, օծնրա Սիպերիայա նէֆի
էտիլմիշ, լաքին մէնֆատան գուրթուլուպ
Իրանա կէլմիշ, վէ պաշընա թափլատըղը
էրմէնի ապէրլէրլէ Իրանըն մէշրութիյէ-
թինի մուհաֆազայա չալըշմըշ իտի: Դահը
մախլու Րուսիատան տէօնիւպ զայ էթտի
յի սալթանաթը թէքրար էլտէ էթմէք Ի-
շիւն թէհրանա մօղրու եիւրիւր իքէն՝
Եփրէմ քէնտի օրտուտու իլէ անլէրի տար-
մա տաղըն էյլէմիշ իտի: Պու քէրլէ տէ
ճէնուպտան թէհրանը թէհտիա էտէն
տիւշմէն օրտուտունա գարշը չըղըպ, ան-
լէրին պու թէշէպպիսիւնիւ մէն էյլէտի:
Լաքին եաղըզ քի՝ մուվաֆֆաղ իյէթինին
պու եիւքսէք նօյթատընտա պիր խաինին
գուրշունուլա թէլէֆ էտիլտի: Աճէպա
Թալմըզ վէ սաիր զաղէթալարըն աէտիյի

կիպի պու էրմէնի գահրէման պիր էրմէնի՞
եէտիլլէ մի, եանի Դաշնակցական ճէ-
միյէթին մէրքէզի իտարէսինին թէրթիպի՞
իլէ մի գուրպան կիթաի, հէր նէ տէ օլտա,
օ շան ու շէօհրէթին եիւքսէք պիր մէնզիլինէ
մօղրու իլէրիյէրքէն քէնտի իշինին օրթա
եէրինտէ իքէն թէլէֆ էտիլտի: Թալմըզըն
թէհրան մուխասիրի անըն հազգընտա
շէօյլէ պիր լիսան գուլլանմըշ ալըր: «Պու
սօն ալլարտա Րուսիա պու ֆիրարի Սիպէ-
րիա մէնֆիսինի Իրանտա նիզամ ու ինթիզա-
մըն պաշ տէսթէկի տէյու թանըմըշ իտի:
Միթէնէվլի ալլարտա միլլի մուհարէ-
պէլէրաէ պուլունմըշ օլան Պօրիս Սարրա-
ֆօֆ, Սանտանքի, Սաթթար խան կիպի
զաթլար իլէ կէօրիւշմիշ իմ: Պունլարըն
ալլարտա Եփրէմ՝ պունլարըն էն շէճի
վէ ճիտաիյէթ հէմ սաաէլիյի ճիհէթիյլէ
էն զիյատէ ճալիպի իտի:»

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՔԻԻԶԻԻՔ ՔԻԼԻՍԷԼԵՐԻՆ ՄԻՒՍԹԱԳՊԷԼԻ

ՎԵՐ. ՊԵՏՐՈՍ Ա. ԹԺՓԱԼԵԱՆ, ԲԱՐՍՈՒՍ

Տօսթլարըմըղտան պիրիսի քիւշիւք
քիլիսէլէրիմիզին միւսթագպէլի հազգըն-
տա նէ էֆրեարտա օլտուղումը Րուսիլիւմա
զաղէթասըլա պէյան էթմէմի աղղու էթ-
տիլինտէն պէն տէ օլ պապտէ օլան տիւ-
շիւնճէլէրիմի տէրպէսթճէ եազաճաղըմ:

Քիւշիւք քիլիսէլէրի եալընըզ պա-
շընա ալըպ տիւշիւնմէքտէն իսէ, օնու Սի-
ւաթիւն հալընտա ալմագ վէ տիւշիւնմէք
պէնճէ տահա մօղրու վէ տահա ամէլի
տիր, զիրա պիր խաթթանըն եա պիր չօճու-
ղուն միւսթագպէլի, անլէրին մէրպութ
պուլունտուգլարը գուվլէթլի վէ փարա-
լը մօսթլարընըն անլէր իլէ օլաճագ իշթի-
րաք վէ մուհապէթիինէ մէնութ օլտուղու
կիպի, քիւշիւք վէ զաիֆ քիլիսէլէրին
միւսթագպէլի տէ գուվլէթլի քիլիսէլէրին
օնլար իլէ օլաճագ ալագասընա մէնութ
ալըր:

էֆքեարը ածիգանէմէ՝ տիրարմըզտա պուլունան Խնծիլի իշին խայրը թալէպ էտէր քի, եազըն պիր միւսթազպէլտէ պիզ բուհանի իշիմիզին եա քիլիսէլէրիմիզին սահիպի վէ միւսիլի օլալմ, հիյ ճէյիլսէ միւսպէր ձիւնէթիլէ: Սիյասի, իզթիսասի վէ էմսալի սէպէպէրտէն նաչի գօլէճ վէ իլմի իլահի կիպի, եախօտ էյթամիսանէ վէ խասթախանէ կիպի եւլքսէթ միւսէսէտաթ իշին տահա պիր չօզ սէնէլէր էճնէպի տօսթլարըն մուսվէնէթ վէ խասթէսինէ միւսթաճ գալսազ պիլէ՝ պէն ճիտտէն գանմըլմ քի, քիլիսէլէրին իտարէսինի եազըն պիր միւսթազպէլտէ պիզ եէրիլէր էլիմիզէ ալմազ կէրէյիզ վէ պուսէթիճէյէ թէզճէ եէթիլէպիլմէք իշին շու տէօրթ խուսուսաթըն գուվվէտէն ֆիլլէ իխրաճը շարթ ալը:

1. Քիլիսէլէրին իտարէսի շիւսթիլմէննի ճաւա միւսթէթիլ իշիլէր էլինէ թէսլիմ օլունմալը տիր:

Հալը հազըրըն թէճրիպէսի կէսթէրիյօր քի, բուհանի իշիլէրիմիզին ճիւմլէսի տէ շիւսթիլմէննի տահա մուզթէտիր օլմալը ալըրլար. եանի հէմ՝ բուհանի կույաթսա, հէմ թաշիլմէն տահա իլէրի օլմալը, վէ պու իքի խուսուսլարըն տա միւթէնասիպ օլմասը կէրէք տիր: Թէէս. սիւֆ իլէ պէյան էտէրիմ քի, նիլէ բուհանի իշիլէրտէ պու իքի խուսուս միւթէնասիպ օլմասըլը էճլտէն չօզ եէրլէրտէ իշ խայրճա զիյան չէքմիշ՝ վէ հէմ տէ չէքմէքտէ տիր, քէզալիք այնի վազթտա նիլէ միսալար զիքր օլունասիլիլ քի, նիլէ իսլահ գապուլ էթմէզ զանն օլունան քիլիսէլէր միւնասիպ իշիլէրէ մալիք օլտուգլարընտա օնլարըն ահվալը պիրտէն պիրէ թէպէտտիլ էթմիշ տիր: Քիլիսէլէրիմիզին ժողովակալնըզ ուսուլու իլէ իտարէ օլունմասը էտէճէյիմ թալսիլէյէ պիր մանի իսէ տէ, եինէ տէ գանմըլմ քի, իշին խայրը եա տահա տօղրուսու Ալահ

պիզտէն թալէպ էտէր քի, իթթիհատըմըզտա պուլունան քիւչիք վէ պէօյիք քիլիսէլէրին նիլէլէրինտէ իշիլէր խուսուսլարտա պէլլի թէպտիլաթլար օլունն: Պունու հաւնէր եա նաւը պիր հէյէթ էթմէլի տիր պիլմէմ. ֆազաթ շունու հիտա էտէրիմ քի, բէսմի պիր հէյէթ պազը քիլիսէլէր իշին եէնի իշիլէր պուլմալը, պազը իշիլէրին եէրլէրին տէյիլտիրմէլի, վէ պազըրնա տա պաշգու իշ թալսիլէ էթմէլի: Հիւքիմէթիմիզ պիր հիւքիմէթի մէշրուլթէ օլտուգտան ոճնրա, վաթմանըն խայրը իշին պու կիպի պիր թէպտիլաթա ինթիյաճ հիտա էթտի իսէ, ճիսմանի մէմուրիլէթտէն փէք զիյատէ մուհիմմ մէսուրիլէթի օլան իշպու բուհանի մէլէքիլթին խայրը թալէպ էթմէ՝զ մի քի, միւրթիլմ եա զօնմէրալն՝ քիլիսէլէրիմիզ իշին պէօյլէ պիր չէյ տիր շիւսիսին վէ իճրա տալի էթսին:

Պու կիպի պիր իսլահաթ իլէ 10 սէնէտէ 50 սէնէլիք պիր թէրազգը թէէմին էտիլէպիլիլ, վէ օնուն նէթիճէսինտէ քիւչիք քիլիսէլէրին իտարէսի իշին շիւսթիլմէննի չօզ զիյատէ վէ տահա գօլայ սուրէթտէ փարա էլտէ էտիլէպիլէճէք տիր:

2. Շիւսթիլիք հէր սթասիօնտա բուհանի իշի սէվէն վէ անը իլէրի սիւրէպիլէն մէսուլ միւսպէշիլիլէրիլմիզ օլմալը ճր:

Իլք խուսուս փէք մուհիմմ իսէ տէ, վազըթ թալէպ էտէն պիր մէսէլէ տիր, պինանն ալէյն օնուն իշին շարէլէր տիր շիւսիլը իքէն, միւսպէշիլիլէր վասըթտալ իլէ տէ պիր ազ իշ կէօրմէյէ չայըլալմ. մէսուլ միւսպէշիլիլէր տէմէք իլէ իշպու միւսպէշիլիլէրին իշի կիթտիլէրի եէրլէրտէ, (խուսուսա մինպէր իշին իանն ալան քիլիսէլէրտէ) պիր գաշ վազլար վէրիպ կէշմէք օլմալը տէյիլ տիր, իլա օնլարըն իլք իշի բուհանի մամուրիլէթ օլմագլէ պէրապէր իքինճի իլէրի տէ օրասաթի վարզ իլէ պիրիլքտէ անլէրին բուհանի վէրկի իշլէրինն իսլահը վէ պու վէճիլէ թօփլանան

Խանէնին թէզայցիւտինէն սոյ էթմէք օլմալը տըր . հաթթա անլէրին պինաճա օլան իհ-
թիյաճլարը տախի ունուտուլմամալը տըր : Պու նէվ միւպէշիլըլէր վասթթաթըլլա նիչէ
քէօյ վէ շէհրլէրաէ եւնի մէթէպլէր վէ
քիլիսէլէր ինչա օլունապիլտիյի կիպի , նի-
չէ ճէմաթթալընն բուհանի վէրկիլէրի տէ
100տէ 20, 100տէ 50, հաթթա 100տէ
100 արթմըլ տըր : Պինաէն ալէյ՝ ճէ-
մաաթթալըմըզա միւնասիպ միւճիպլէր վէ
մագսէտլէր պէյան էալիլրսէ , անլէր չօգ
սուհուլէթ վէ մուհապպէթ իլէ քէնտի
բուհանի վէրկիլէրինն 2, հաթթա 3 գաթ-
լամայա բազի օլույօրլար : Ումում քիլի-
սէլէրմիզ «էյէր պէշարէթի վազ էթմէզ
իսէմ» վայ պանա» տէյէն Պօղոս բէսուլըն
տույզուսունա կէլտիքտէն սօնրա , հաճկը
քիլիսէ վէ հաճկը Խրիսթիյան չիմտիքի
գազանճը վէ ումում իհթիյաճը ալիի հալ-
տէ գալսա պիլէ , թէպշիրի պէշարէթ ի-
չիւն չիմտիքի վէրաիլիսին 2—3 միլինի
վէրմէյէճէք , պէն գանարըմ քի մաթլազ
վէրէճէք տիր :

3. Տախիլի քէպշիրի պէշարէթ իչինէ
քիլիսէլէրմիզ չիմտիքինաէն չօգ զիյատէ
էհէմմիյէթ վէրմէլի , վէ օ իշ Տախա նի-
զամի պիր չէթլէ գօնճալը տըր :

Կիլիկիա Իթթիհատը 1901տէ միսի-
նէրլէր իլէ չէօյլէ պիր մագսէլէյէ կիրտի
իտի , եանի Պօրա թարաֆընտան քիլիսէ
քիլիսէլէրին մինպէրճէ իհթիյաճը իչիւն
վէրիլէն սէնէվի 400 իրատան հէր սէնէ
25 իրա վէրիլէրէք 16 սէնէ սօնրա , մի-
սիօնէրլէր արթըզ վագթ վէ փարալարընը
սըրֆ թալիմ ու թէրպիյէ իչինէ հասը
էթսինլէր , վէ տախիլի թէպշիրի պէշարէթ
իչի Միտրօիւկա իհալէ օլունսուն : Ատանա
գըթալընտաէք պու մագսէլէյէ կէօրէ
իլէնիլտի վէ քիլիսէլէրտէն 100—120 ի-
րայատէք վէրիլիյօր իտի , պունուն իչիւն
թալին օլունան հէյէթ պունա չօգ վագթ
վէրմէյօր իքէն պիլէ 100—120 իրա մէյ-

տանա կէլտիքտէն մատա , պազը քիլիսէ-
լէր պունտան ալըր օլարագ , 10—20 հաթ-
թա 30 իրա թալլալարագ . քիլան խու-
սուսի պիր ճէմաթթա իտ տախիլէ սարֆ
էտիյօր իտի , չէօյլէ քի , օ մագսէտ իչիւն
քիլիսէլէրին սոյ վէրաիլի 250 իրայը պու-
լլայր իտի :

Իմտի պու քէաֆի պիր իսպաթ տէյիլ
մի տիր քի , էկէր տախիլի թէպշիրի պէ-
շարէթ իչի նիզամի պիր չիլքէթ հալընը
քէսպ էթմէ , քիլիսէլէրի զիյարէթ էտէն
մէսուլ միւպէշիլըլէրէ քիլիսէ վէ պէօյիլք
քիլիսէլէրին ճի մէսինտէ պիլա իսթիսնա
պունուն իչիւն խուսուսի վազլար իրատ
էթմէյէ վէ թէպշիրի պէշարէթ իչիւն փա-
րա իսթմէլէյէ մէզունիյէթ վէրիլէ , հաթթ-
թա պու մագսէտ իչիւն սէնէ պէ սէնէ
քիլիսէլէրինաէն 50—100 իրա գատար մէ-
սարիֆ էտէն խալլիսհ զաթլարըն վէ հէ-
յէթլէրին փարալարը տա պու հէյէթին
խաղինէսինէ գարըշարըլապիլէ օլ զէման
պէօյիլք քիլիսէլէրմիզ հէմ չիմտիքինտէն
չօգ զիյատէ տիրի վէ ալիճէնապ պիր բու-
հա մալիք օլաճագլար , հէմ տէ էճնէպի
Խանէսինաէն վէ անըն պազը զարարլարըն-
տան գուրթուլմուշ օլաճագլար տըր :

4. Միսիօնէրլէր իլէ եէրլի իշիլէր պէյ-
նինտէ օլան ալլագա վէ իքիմաւս չիմտի-
քինտէն չօգ զիյատէ սըզը օլմալը տըր :

Պօրա չիլքէթիլին վէ միսիօնէրլէրինն
տիյարըլըզա , խուսուսա միլլէթիմիզէ էթ-
տիլքլէրի խըսմէթի վէ աղիմ մէսարիֆի
թագալի էտէնլէրաէն վէ սնուն իչիւն
չիստէն միննէթտար գալանլարտան իսէմ
տէ , եինէ տէ չիմտիքինտէն տահա էյի
թէրթիպլէր իլէ իլէնիլտէ իտի , պիլիմ ի-
չիւն վէ Մէլէքիլթուլլահ իչիւն տահա
ֆախալի օլապիլի իտի տէյու տիւչիւ-
նէնլէրաէն իտիյիմի տէ կիլլմէք իսթմէմ :

Չօգ սէվինիլիմ քի , պէօյլէ տիւչիւ-
նէնլէր սալթ եէրլիլէրաէն օլմալըպ , պիլ-
զաթ միսիօնէրլէր արաւընտա տախի պու-

լուսմագտա տըր: Արամըզտա պուլունան պազը իսթիյարլար ալէլ էքսէր իւք մի- սիօնէրլէր շիմաթիլէրէ թերճիհ էաէրէք սէօյլէրլէր իսէ տէ, պէն օ էֆքեարաա տէյիլիմ, հէր իքի ճիհէթ իչիւն տէ իս- թիանալար զիքր օլունապիլիք, եինէ տէ պանա կէլիք քի, շիմաթի միսիօնէրլէր եէրլի իշճիլէր իլէ Վիլիէն իշնաշլլիք էք- մէյ խուսուսուտա էքի միսիօնէրլէրաէն էփէյի ֆարգը պիւր մէվգի թուլթույօրլար, վէ օնլարա իթիւնս էտիյօրլար: Պիր տէ ֆա Այիթապ միսիօնէրլէրինտէն պիրինին շէօյլէ տէտիլինի իշիթմիչիմ, «Ֆիլան մի- սիօնէր, ֆիլան քիլիսէյի հիշ տէյիլէ 20 տէֆա եալընըզնա զիյարէթ էթտի, լաքին օլ քիլիսէնին տնվալընտա պէյի պիւր թէպ- տիլաթ կէօրիւլէտի, ֆազաթ ֆիլան եէրլի պիւր իշճի օրայա պիւր տէֆա պէնիմ իլէ կիթտի, վէ օ կիւնտէն պէրու օլ քիլիսէտէ ա- ճայըպ պիւր թէրազգը կէօրիւլիւշտի, Զիւն- քի եէրլի իշճիլէր եէրլիլէրին ֆիքրինէ վէ գալլինէ տահա գօլայ թէէտիւր էտէպիլի- յօրլար,» տէտի: Գէզալիք, սաիր նիչէ մի- սիօնէրլէրտէն տաթի իշիթմիչիմ քի, «Մի- սիօնէրլէր իլէ եէրլիլէր արասընտա օլան շիմաթի իշտաշլլիք քիւշքի պուլնտան 20 —30 սէնէ էվվէլ պաշլայա իտի, չիւնքի չօգ քիլիսէլէր շիմոյիէ չօգտան քէնտի քէնտիլէրինի իտարէ էթմէյէ մուգթէտիւր օլապիլէճէքլէր իտի,» տէմիշ տիրլէր:

Եւքի վէ եէնի միսիօնէրլէրտէն նիչէ- լէրի տէ, եէրլիլէր իլէ միւթթէֆիդէն իշ- լէյէճէք եէրտէ ալըր տիւչիւնմիւշլէր, ալըր իլլէմիշլէր վէ օ միւնասիպէթլէ տէ իշ վազթա կէօրէ մուվաֆֆազ օլմաժը տըր: Միսիօնէրլէր՝ պուլնտան 60—70 սէնէ էվ- վէլ պու մէվէքէթէ նիչիւն կէլտիլէր իսէ, օ մազսէտէ վալըլ օլմազ իչիւն ֆուրսաթ տահա եէնի աշլըլօր: Միսիօնէրլէր 60— 70 սէնէտէ իրիսթիյանլարը տահա թէ- մամ անլայամատրլար իսէ, տիկէրլէրի հիշ անլայամազլար: Իմսի հէր ճիհէթի նա-

զարը տիգզաթա ալարազ, միսիօնէրլէր իլէ եէրլի իշճիլէրին ալազալը շիմաթիլն- տէն չօգ ճիտտի վէ սամիմի օլմալը տըր: Թիւրքիանըն հազիգի խալըր վէ «էլա- մէթի իչիւն պու տիյարլըն Մէլէքիւթուլ- լահա թապի էթտիրիլմէ» իտէն պաշգա պիւր չարէ կէօրմէյօրլմ վէ պիլմէյօրլմ, օնուն իչիւն ֆրօթէսթանլըզ վէ ֆրօթէս- թան իշճիլէր գատալը մէուլ օլան պիւր հէյէթ եօգ տըր: Պինաէն ալէյհ պուլնտան պէօյլէ պազը քիւչիւք քիլիսէլէրտէքի իշ պրազըլմալը տէյիլ, ֆազաթ ինճիլ շիմաթի վազ օլունան պիլ ճիւմէ եէրլէրտէ տէ- վամ էթտիքտէն մատա, կէրէք միսիօնէր- լէր վէ կէրէք պիգզաթ Պօրա չիւքէթի եէրլի իշճիլէրէ վէ օնլարըն թէճրիպէ իլէ թապիլիէ էթտիքլէրի շէյլէրէ իթիմատ է- տէրէք, հազիգի իշտաշլլար հալընտա միւթ- թէֆիդէն իլլէմէյի տիրլէր: Օ զէման պէն գանի իմ քի, պու պէնա իլէ տէտիլիմ շէյ- լէր արզու վէ եա թէսապվուր հալընտա գալմայաճագլար, տնճագ չօգ կէշմէզտէն անլէրին հազիգաթ հալընը քէսպ էթտիք- լէրինի կէօրէրէք, էզ ճան ու տիլ Ալլահա համտ էտէճէյիլ:

ՆԻՉԻՆ ՍԻԻՔԻԻԹ ԷՏԻՅՕՐԼԱՐ*

ՏՕԳ. Ա. Ս. ՆԱԳԱՇԵՆ

2.

Իլանը մէշրութիլէթլէ տիլլէրին զին- ճիրլէրի «էօքիւլտիլիւնտէ Խալմ իւլէմա- սընտան պիրինին նուլթգուլու տինլէտիմ: Շէրիաթըն նազըլ ատիլանէ օլտուղունտան պահա էյլէր իքէն, «Հաթթա իսպիֆէնին պիլլէ ատալէթէ մագրուն օլմայան էմրլէ- րինէ իթաաթ էթմէք խաթա ալըր,» տէ- յու իտաթիա էյլէտի: Տէրհալ տյաղա գալ- զըպ՝ Էօրէ իսէ նիչիւն 33 սէնէտէն պէ- րու, Ապտիւլ Համիտին հազգսըզլըզ, ա- տալէթտիլիք, զատատարլըզտան պաշգա

(*) Պու պէնտին պիրինճիսի նո. 19 տա նէշր օ- լունմը տըր: ԲԱՀՆԻՒՄԱ

պիր չէյ օլմայան էմրէրինէ իթաթ վէ պիւթիւն պիր դավմը խաթա վէ ճինայէթլէրէ դարգ էյլէտիքլէրինի, վէ աղետա իսլամիյէթ հազգընտա եանլը թասավվուր վէրտիքլէրինի սիւալ էյլէտիյիմոտէ խօճա էֆ. էօզը տիլէտի: Լաքին շէրիաթա օլան պու հազարէթէ գարչը շու իշկիւնլիւք հայաթըն նէ էհէմմիյէթի օլասիլիլի իտի: Շիմաի իսէ շու զէմանը հիւրլիյէթտէ սիւքիւթ տահա աղիմ պիր գապահաթ թէշքիլ էտէր. նիշիւն թէհամմիւլ էտիլիյոր:

Շէյխ Ապտիւլ Հազգ, «Իսլամ մահզա սէլամէթ տիր, պիւթիւն ֆէզաիլ վէ մէհասինին հէյէթ ի մէհմուտը տըր» տէյոր: Սէլամէթ՝ սուլհ վէ միւսամէհէ իլէօլուր, էպնաի ճինսինէ տօղրու մուհապպէթ վէ լութֆ իլէօլուր: Էյէր օ՝ վազ էյլէտիյի կիպի նիշէ միլիօնլարճա ինսանլարա տօղրու տաիմի պիր իսթիքրահ, պուղզ վէ ճիհատ իշինտէ եաշայաճագ իսէ՝ պու սէլամէթի նէ՞րէտէ պուլաճագ տըր: Քէնսինի աղիքթէվաշի ինաթա էսէն պու ֆէսիժ սիւսապ ռ նէժրէթ վէ իքիզալ արասընտա կէօզլէրի նասըլ ատալէթ վէ սէլամէթ նուրունու կէօրէճէթ տիր: Իսլամ պու մը տըր, հօգաս պիր թուզ էքմէյին, պիր իշիմ սուլուն հազգընը սայան, գօմշուլարընըն մալինի, ըրզընը քէնտի մալի վէ ըրզը կիպի հըֆզ էտէն վէ էվիաուլարընը էվիաուլ կիպի սէվէն միւմինլէ՞ր մի տիր: Հա՞նկըսընտա ֆէզաիլ վէ մէհասին վար տըր:

Պիր տէ էտիպի Այնթապիյէ սիւալ էտինիլ. «Հէր նէ գասար աւնէր պիգիմ իշիւն իշիւնէն ի պիսամսն օլսալար պիյէ պիգ աւնէրին մալ, ըրզ վէ ճաւլարընը souթանէ մուհաճագայա մէմուր ըզ» պուլուրըյոր: Շէյխ Ապտիւլ Հազգըն ինսանտըղը կիպի «Ճէնապը հազգաբէֆ էտիլէն, վէ հալա սէմասա պէր հայաթ օլան» հազրէթ ի իսայա սիւալ է-

տէլիմ: «Ամմա պէն սիգէ սէրիմ ֆի, իշիւնէն իշիւնիգի սէվիլիգ վէ սիգէ պէսսուա էսէնլէրէ իսայա սուա էսիլիգ» տէյոր: Ապտիւլ Հազգ իսէ քէնտի կիպի տիւշիւնմէյէն վէ ինսանմայանլարըն վիւճուսիլի օրթասան գայսրուագ միւմին իշիւն էն մուզասսէս պիր գէնիս վէ քուզվա սրը», տէյու թէլգին էտիյոր. վէ պունու սա Բապպը վաիլիսին էմր վէ քէպիղաթը տէյու իլան էտիյոր: Այլահ աշգընա սէօյլէյինիլ, էյ Միւսիլմանլար, պու մը տըր մուգատտէս ֆարզընըզ, գըրըճլարը շէքիպ հէֆ վաթանտաշլարը, հէֆ էվիօֆալը, Ամէրիգալը, Աֆրիգալըլարը, Չինլի, ճաիօնը, Հինալի վէ Սիամլըլարը քէսիպ գաթլ էտիպ վիւճուտէրինի օրթատան գալտըրմագ մը տըր:

Հազրէթ ի ֆէյլամպէր սիգէ պունո՞ւ մը թալիմ էթաի, տէլիլ իսէ նիշիւն, աղըզլարընըզ գաթալը սուրույոր, նիշիւն հէր պիր իսլամ շու Ապտիւլ Հազգը՝ շէյխ տէլիլ ճանի վէ քէսիլի տէյու իլան էթմէյոր: Այնթապիտէն վէ վէլիէտաին Եէկէնտէն պաշգա քիմսէ գա՞լմաուր մը:

Ապտիւլ Հազգ հազգանիյէթտէն պահա էտիյոր: Հազգ վէ ատալէթ իշիւն պիր ալթուն գանուն վարի, հէր պիր տին վէ հէր պիր ֆէյլամպէր օնու թալիմ էյլէր՝ վէ հէր պիր շէրիաթըն էսասը պու տըր: «Պաշգալարըն սանա նէ եափմալարընը իսթէրսէն, սէն տէ օնլարա էօյլէ էյլէ» պու հազգ օլան պիր գանուն տըր վէ ումուա շամիլ տըր: Իմաի Շէյխ էֆէնտի տիւշիւնմէյի տիր քի, պիւթիւն տիւնեա քէնտինին «մուգատտէս վէ հազգ» տէյու թալիմ էթտիլի գաիտէյի թաթպիգ էտէրսէ բազի օլուր մը, եանի հէր քէս, հէր միլլէթ Փանսիկարլար կիպի քէնտի իթիգատընտան օլանա շէֆգաթ էտիպ ալիլէրինի պօղար, վիւճուտինի օրթատան գալտըրը իսէ՝ տիւնեաուա Միւսիլման

նէրտէ գալըր, ինսան նէրտէ գալըր : Պունու հաճկը տին թալիմ էյլէր քի , քէնտիսի իսլամիյէթ նամընա իլան էտիյոր :

Ապտիւլ Հագգ աիւշիւնմէյոր քի, քէնտիսի ձէնապը հագգա քիւֆը էտիյոր : Շէրիաթը իսլամիյէ թալիմ էտիյոր քի, Ալլահ «Բուպպ իւշ աշէմիկ» տիր, պունու ճիւմէ Միւսլիմ տօսթլարըմ սէօյլէյորլար ծիւմլէյի խալգ էտէն, վիւճուտա կէթիրէն, պէսլէյէն, լըզզընը վէրէն օլ խալգի մուազզամ տըր : Շու վիւճուտէլինի օրթատան գալտըրմազ իսթէտիյի, նէֆրէթ վէ պուզզ էթալիյի միլիօնլարըն տախի Ալլահ օ տըր : Մնաղ հիշ պիր շէյ վիւճիւտէ կէլմէտի, վէ անսըզ պէր սաշ գըլը պիլէ մահվ օլմազ : Իշթէ օ Ալլահ ճիւմէսինի կէօրիւր, պիլիւր, իտարէ էտէր, վէ վիւճիւտէլինի օրթատան գալտըրմազլա, օնլարա վաթման, մէսքէն, վէ ազլ ու իտաք, իրատէթ, ըիֆահ, սաատէթ, իւմ, մարիֆէթ, իհսան էյլէյիպ ըրզզ վէրիյոր : Ալլահըն եափմատըղընը եափաճագ օլան քէնտիսի մի գալմըշ : Իսլամիյէթ պէօյլէ պիր իտտիատա պուլունույօր մը, տէյիլ իսէ շու քիւֆրտէն տօլայը նիշիւն պիլճիւմէ Ալլահըն գուլլարը անըթալիպ էթմէյորլար : Օ Բապպ իւլ Պաղատտի տէյիլ տիր : Լաքին աղըզտան պէօյլէսի ալէվ վէ զհիւրէր չըգարմագ սիյահ ճէհէնէմ աթէշի տիր քի՝ ատէմի իհրագ էտէր վէ Փէյլամպէր պիլէ անտէն եիւզ չէվիւրի :

Պու կիւն սիւրիւ սիւրիւ էվլատը իսլամ էվրօփայա կիտիպ օնլարըն իւմ վէ մէտէնիյէթինտէ թալիմ օլունմագտա Էրրլար : Ասքէրլէրիմիզ, հաքիմլէրիմիզ, մէմուրլարըմը խրիսթիյան մուալլիմէր էօնիւնտէ տիզ չէօքմէքտէ աիւրլէր : «Տիւնեանըն պիւթիւն թէրագըլլաթը ֆէննիյէսինի սամիմիյէթլէ թէլագըլը էթմէք վաճիպ իտիյինի» Ապտիւլ Հագգ քէնտիսի տախի սէօյլէյոր : Փագաթ շու նէֆրէթ վէ խու-

տումէթ իլէ սամիմիյէթի նաճըլ պարըշտըրաճագ, գաթլ ու թէլէֆ էթմէյէ տիւնէն մէճպուր օլտուլու քիմէտէն ինսան նաճըլ իւմ ու մարիֆէթ, իյրլէթ ու սաւնաաթ թահսիլ էտէպիլիւր : Սէօյլէյինիզ էյ օրտուլարըմըզ պաշընտա տուրան ճէնէրալլար, էյ տօգթօրլար, միւհէնտիւլէր, էրպապը խիթապէթ վէ քիթապէթ, օլ միւհթէրէմ մուալլիմլէրինիզ «հայսիյէթի ինսանիյէտէն արի պիր քէօր վէ նէզահէթ վէ գուսսիյէթի ինսանիյէյի հայվանըզ տէրէքէսինէ էնտիրէնլէ» մի տիր : Անլէրէ գարշը հիսս էյլէտիյինիզ հիւրմէթ վէ մուհապպէթ խաթա՞ մը տըր : Տիւնիսիզէ մուխալիֆ մի տիր, տէյիլ իսէ նիշիւն սիւքիւթ էտիյորսընըզ :

Իթալիա թէճապուզաթընա պիր տին մուհարէպէսի սիւսիւ վէրիպ, պիւթիւն ալէմի խրիսթիյանիյէ գարշը իլանը խուտումէթ էտէն զազէթալարըմըզ օլտուլար : կէօյա քի իթալիա՝ Թաւրապլուս էհալիսինէ նիշիւն իսլամ սընըզ տէյու մուհարէպէ էտիյոր իմիշ, եախօտ սալթ իսլամ օրատա իմիշ, եախօտ խրիսթիյանըղըն վէքիլի իթալիա իմիշ : Գրըրմ մուհարէպէսինտէ իսլամ վէ խրիսթիյան ապքէրլէրին եան եանա խրիսթիյանա սիլահ չէքտիյի, Մըսըրն իսլամ օրտուլարընա վէ Շիմալըն իսթանպուլ գափուլարընա կիրէն աաքիլինէ մուգսպէմէթ էտէն խրիսթիյան գուվէթլէր օլտուլու նէ չապուզ ունուտուլտու : Էլան իթալիա հիւքիւմէթինին պիր կիւնիւք վաշէթինէ գարշը պիւթիւն էվրօփանըն սէս գալտըրտըղը հալա գուլագլարըմըզ տըր : Զիյր ի հիւքիւմէթլէրինտէ պուլունան միլիօնլարճա սիլահաղը իսլամլարա խրիսթիյանլար պիր կէօնէ թէալրուզտա պուլունմայօր իքէն, շու հարպա ճիհատ սիւսիւ վէրմէք «Միւթէասսըպ վէ ճահիլ ինսանլարըն գաճասընսան չըգան պիր սէօզ օյսուլունու հիսս էսէն վէ խրիսթիյան գաւրսաշարըն էիւզիւնէ

վիճաւն ազապը հիսս էթիւֆսիզ պա-
գաւմայան սահիպի վիճաւն վէ միւ-
քէժէֆֆիւ Իսլամ.» Վէլիէտոմն Լէկէնտէն
պաշգա գաւմատար մը:

Էյ Միւսլիման գարտաշար, սիզէ պէոյ-
լէ թէսմիյէ էթմէյէ սիզ միսաաաաէ էթ-
տինիզ, տինինիզին շիմտիյէ գատար մէս-
թուր գալան պիր հագիգաթընը իլան էյ-
լէտինիզ: Մէշրու թիյէթ շէրիաթ իլէ միւ-
թապըզ օլտուգունու վէ տինին էմրի մէշ-
վէրէթ իտիյինի ալէմէ պէյան էյլէտինիզ,
թարիխի ճիհան իսպաթ էտիյօր քի, պիր
միլլէթին փախտար վէ պագի գաւմատը
իչին ուսալէրաէն պաշգա չարէ եօզ վէ
աաաալէթ անճազ մէշրուքիյէթ իլէ օլուր,
մէշրութիյէթ իսէ միւսապաթ իլէ միւս-
քին տիր, հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէ տէհը-
լէրին, ալէլ խուսուս շու սօն բուպ տարն
թէհրիպէլէրի իլէ պունու էօյրէնտի: Իմտի
պունու սաաաաաթ վէ ճիտտիյէթ իլէ
թաթպիզ էտինիզ, զուգէթա սահիֆէլէ-
րիմիզ պու հագիգաթ իլէ տօլտուն, մէք-
թէպլէր վէ միւսպէրլէր պունու իլան էյլէտին-
լէր, տրթըզ տին նամընա խապաաաթ իճ-
րա օլունմաաըն, Մարտ 31էր տրթըզ է-
պէսէն պախտ օլունլար վէ շէրիաթ իս-
քէրիզ սէտալաթը ումում վաթանտաշար
վէ ումում տիննա իչին լաթիֆ պիր
միւթտէ վէ նիտա ի սէլամէթ օլտուն: Պու-
նուն աքսինի թէլազզը վէ թէֆսիր էտիպ,
վաթանը աթէշ վէ գանլար իլէ պօյոյան
ճահիլլէրէ գարշը սէս գալաթընն եալընը
Մըրըն էլ էզհար տար իւլ ֆիւնունընըն
պէօյիւք շէլիս տէյիլ, իլլա շէլիս իւլ Իս-
լամտան պաշլայրպ պիր չօճուղա գատար
հէր պիր Իսլամ նիտա էյլէտին. վէ աղ-
հար տախի Իսլամիյէթի թէպէիլ էյլէտին:

Հայաթ հիշ պիր վաղթ աթալէթ
(տուրմազ) տէյիլ տիր: Օ՝ եա եօզարը,
եա աշաղը, եա իլէրի եա կէրիյէ տօղրու
հարաքէթ տիր: Պու սէպէպտէն նուրա ի-
թաաթ էթ զիյաաէ նուր կէլիր, նուրը
րէտա էթ գօյու կէճէ կէլիր:

ԹԻԻՐՔԻԱՏԱ

ԷՆ 20Գ ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ ՄԱՏԵՆԼԷՐ

ՓՐՕՑ. ԼՈՒԹՅՈՒՆ 3 ՊԱՊԻԿԵԱՆ, ԱՅՆԹԱՊ

Մէմալիք ի միւթէմէտաինէ ի էճնէպի-
յէտէ էհայի՝ թօփրազ վէ գալալարտա
մէվճուտ օլուպ տա, պէհէր սէնէ իխրաճ
էալլմէքսէ օլան մատէնիյաթընն նէվինտէն,
մըգտարրիտան, մահալլընտան վէ սէնէվի
իխրաճաթընտան խապէրտար օլուրլար:
Պու կիւն, մատէնիյաթա հալէսի օլան հէր
պիր Ամէրիգալը պիլէպիլիր քի, 1911 սէ-
նէսի զարֆընտա Մ. Ամէրիգատա 22 մի-
լիօն լիրալըզ ալթուն, 32 միլիօն լիրալըզ
պագըր, 33 միլիօն լիրալըզ տէմիր վէ 143
միլիօն լիրալըզ քէօմիր իխրաճ էտիլմիշ
տիր. եինէ անլայապիլիր քի, այնի սէնէ
զարֆընտա տիննետա իխրաճ էտիլէն եէ-
քին ալթունըն եիւզտէ 22սի, պագըրըն
եիւզտէ 55ի վէ տէմիրին եիւզտէ 37սի
Մ. Ամէրիգատան իխրաճ էտիլմիշ տիր.
քէզա, գօլայճա միւշահէտէ էտէպիլիր քի,
Մ. Ամէրիգա ալթուն ճիհէթիյլէ իքինճի,
պագըր, տէմիր վէ քէօմիր ճիհէթիյլէ
պիրինճի մէվգիլի իհրազ էյլէմիշ տիր:

Պունտան զիյաաէ օլարազ, մէմալիք ի
միւթէմէտաինէ ի էճնէպիյէտէ, հիւքիւմէթ
թարաֆընտան կէնիշ մէսարիֆ էտիլէրէք,
մէվլէքէթին գալալարընըն վէ ումում արա-
զիսինին մատէնիյաթ վէ թապազաթ իւլ
արզ նօզթա ի նաղարընտան խարիթաթը
եափըլմիշ վէ օ խարիթալար իւզէրինտէ,
մատէնլէրին մահալլէրի, նէվլէրի. իլլէտի-
լէն վէ հալա իլլէտիլմէյէն մատէնլէր հէվ
կէօսլէրիլմիշ տիր: Շէօյլէ քի, էհլի մէ-
րազ պիրիսի՝ Այիթապ շէհրինտէ, քէնտի
օտաաընտա մատաթը պաշընտա օթուրուր
իքէն, Մ. Ամէրիգատա օլան ճիւմլէ ալ-
թուն, կիւմիւշ, պագըր, քէօմիր, կազ
եաղը վէ տիկէր հէր նէվ մատէնլէր հագ-
գընտա կիւզէլ պիր մալիւմաթ ալապիլիր
իլանը մէշրութիյէթտէն էվլէլ, թիւր-
քիտա պուլունան մատէնիյաթ հագգըն-

տա չօգ մարիմաթըմըզ եօգ իտի վէ օ-
լամազ իտի, լաքին շու սօն տէօրթ սէ-
նէլէրին թէֆթիշ ու թէհարրիսի կէօթէր-
տի քի, Թիւրքիատա տա մատէն վար սըր-
Տիւնեանըն հէր Թարաֆընտան՝ մատէն-
լէրիմիգի քէշֆ վէ անյէրի էլաէ էթմէք ի-
չիւն, հէր միլլէթտէն առէմլէր, էզճիւմլէ,
Իթալիանլար, Ֆրանսըզլար, Ալմանլար վէ
Ինկիլիզլէր մէմլէքէթիմիգին հէր Թարա-
ֆընը կէզմէյէ պաշլաարլար: Հաթթա Ուս-
թրալիատան պիլէ միւհէնտիսլէր կէլիպ,
տաղլարըմըզ տօլաշմագտա պուլունտու-
լար: Սօն 3—4 սէնէ զարֆընտա էտիլէն
թէֆթիշ վէ թէհարրի նէթիճէտի օլարագ
կէօթաիլիմիւզէ վէ անլատըղըմըզ կէօրէ
պու կիւն պիլա թէրէտտիւտ թէքրար է-
տէպիլիլիգ քի, Թիւրքիատա տա մատէն
վար սըր: Կազ Կազը, զիֆթ, քէօմիւր,
տէմիր, գրօմ, մանղանիզ, պազըր, գուր-
չուն, կիւմիւշ, ալթուն վէ փլաթին կիպի
մատէնլէր հէփ գայալարըմըզտա վէ
Թօփրագլարըմըզտա մահֆուզ Կաթմագ-
տա սըրլար: Պու վէսիլէ իլէ, Թիւրքիատա
չօգ պուլունան մատէնիյաթտան աթի-
տէքի պէշ նէվ հագգընտա պիր ճիւզի մա-
լիւմաթ վէրմէք արզուսընտալըզ:

Գուրչուն մասէնլէրի. Թիւրքիանըն
սաքի հէր Թարաֆընտա գուրչուն մատէն-
լէրի պուլունմագտա օլուպ, չօգ տէֆա
տախի սիմիշ գուրչուն մասէնի հալինտէ
չըզմագտա սըր: Տիյարըն զարպի գըս-
մընտա, Եանի Պրուտա վէ հէվալիսինտէ,
չիմալի գըսմընտա, Եանի Թրապզօն վէ հէ-
վալիսինտէ, մէրքէզի գըսմընտա, Եանի
Մամուրէթ իւլԱզիզ վէ հէվալիսինտէ վէ
տահա պիր չօգ մահալլարտա գուրչուն
մատէնլէրիմիզ վար սըր: Իշլէտիլէնլէրտէն
էն պէլլիճէլէրի Պրուտա վէ Գարուսի մա-
տէնլէրի տիր: Պրուտա մատէնլէրին 4 1/2
միլիօն ֆրանգ սէրմայէսի օլան պիր անօ-
նիմ չիւքէթ իշլէթմէքտէ վէ պէլլիճէ Գօ-
նա կիւմիւշ վէ Գարու Այսթն նամ իքի

մահալլէրտէ իշ աշմըշ օլարագ, սէնէվի
60—70 պին լիրա գատար գազանմագտա
տըրլար տէնիլիյօր: Գարասի մատէնլէրին
իսէ 3 1/2 միլիօն ֆրանգ սէրմայէսի օլան
պիր Օսմանլը անօնիմ չիւքէթի իշլէթմէք-
տէ վէ 4,000 գատար ամէլէյէ Կէվմի
իշ թէհարրիք էթմէքտէ տիրլէր: Թիւրքիա
գուրչուն մատէնլէրի ճիհէթիլլէ պու գա-
տար զէնկին իքէն, սէնէվի անճագ 35—40
պին գանթար գուրչուն իխրաճ էտէպի-
լիյօր:

Տէմիր մասէնլէրի. Տիւնեանըն էն
գըլմէթի մատէնլէրինտէն օլուպ, Ինկի-
լիզլէրին սէվկիւլիսիւ օլան տէմիր մատէն-
լէրի մէմլէքէթիմիզտէ զայէթ չօգ սըր:
Տօրօս տաղլարընտա, սօն վագթլարտա
քէշֆ էտիլէն տէմիր մատէնլէրի, սալթ
պուլնար՝ Թիւրքիայա պիր մէվգի իֆթի-
խար իթասընա քեաֆի տիրլէր: Ատանա
փիլայէթի տախիլինտէ պուլունան տաղլար-
տան պազըլարընըն պէօյիւք պիր գըսմը
տէմիր մատէնլէրի, վէ օ տա էն կիւզէլ
նէվտէն տէմիր մատէնլէրի իլէ սօլու տըր:
Պու մատէնլէրտէն պազըլարընըն էվլէլճէ
իշլէտիլմիշ օլտուգլարընա տախի (պէլքի
Հիթթիլէր զէմանընտա) տէլիլլէր վէ էմա-
րէլէր զայէթ չօգ տըր: Պու կիւն տախի
պազը Կէրլէրտէ իշլէտիլմէքտէ իսէ տէ,
զիքրէ պիլէ շայան պիր շէյ օլմայըպ՝ պու
կէնիշ մախզէնլէրէ նազարէն իխրաճ էտիլ-
մէքտէ օլան տէմիր սայքի հիշ հիւքմիւն-
տէ տիր:

Գրօմ վէ Մանղուսիզ մասէնլէրի.
Տէմիրին էն սըգ աօսթլարընտան օլուպ,
փօլատ իմալընտա վէ պոյաճըլըզ սանաթ-
լարընտա մուհիմ պիւ մէվգի թութան
պու մատէնլէր մէմլէքէթիմիզտէ զայէթ
չօգ տըր: Պահըլ սէֆիտ սէվահիլինտէքի
տաղ սիլիլէլէրինտէ Կէր Կէր անպար է-
տիլմիշլէր տիր: Պրուտա վէ հափալիսինտէ,
Իզմիր վէ էթրաֆընտա, Ատանա վէ հա-
վալիսինտէ մէպզուլ պուլունմագտա տըր-

լար: Այնթապ շէհրինին 15—20 քիլոմէթրօ գատար շիմալը զարպ գըսմընտա պու- լունմըլ օլան Գրօմ վէ Մանղանիզ մատէն- լէրի խուսուսի սուրէթտէ զիւրէ շայան տրըլար :

Գրօմ մատէնծիրի ճիհէթիյլէ , հա- գըն վագթլարա գատար Թիւրքիա պիւրին- ճի մէվգիի իհրազ էտէր իտի : Իզմիր , Ա- տանա վէ Իսթէնտէրուն կիպի Իսթէլէրտէն սէնէվի 100—150 պին գանթար Գրօմ էվրօփայա սէվգ էտիւր իտի : Լազըմ օլ- տուղու տէրէճէ թէրագգը օլմատըղընտան՝ շիմաի Թիւրքիա իքինճի մէվգիի էնմիշ տիր :

Իշլէտիլմէքսէ օլան էն պէլլի Մանղա- նիզ մատէնի իտէ , Սէլանիքտէ Դասանտա մատէնի օլուպ , պունու 4 միլիօն փրանգ սէրմայէսի օլան պիր անօնիմ շիրքէթ իշ- լէթմէքտէ , վէ սէնէվի 250 պին գանթար գատար իխրաճաթտա պուլունմագտա տրը : Թիւրքիատա Գրօմ վէ Մանկանիզ իխրա- ճաթը , փէք սուհուլէթլէ միլիօնլարճա գանթար օլապիլիւր :

Ասթաշք մասէնիշերի . Պու պիզէ զիֆթ իսմիյլէ մարուֆ օլուպ , էվրօփա վէ Ամէ- ըրգաճա էն գըլմէթլի մատէնլէրտէն տիր , վէ Ասֆալտ նէվինտէն օլան մատէնլէր Թիւրքիատա էն չօգ պուլունան մատէն- լէրտէն տիր : Գարա տէնիզ սէվահիլի , Պրաթ վէ Տէճլէ նէհրլէրինին էթրաֆը՝ վէ խուսուսիյլէ Սիւրիա հէվալիսի զիքրէ շա- յան տրըլար : Մէզքիւր մահալլէրին պա- զըսընտա Ասֆալթտան իպարէթ գօճաման տաղլար , վէ պունլարըն եագընլարընտա տա կէնիշ զագեաղը մախլէնլէրի պուլուն- մագտա տրը : Մալիւմաթըմըզա կէօրէ , իշլէտիլէն մատէն Եանիւա գուրպինտէ օ- լան տրը , վէ սէնէվի 10,000 լիրա մու- գապիլինտէ իճար էտիլմիշ տիր :

Պիր մէմլէքէթին սէրվէթ մէնպալարը- նըն էն մուհիմիլէրի Զրօտաթ վէ Մատէնճի- լիք տիր : Իշթէ էն պէլլի սէրվէթ մէնպա- լարը : Թիւրքիա զրաաթ իշիւն զիյաոտէ-

սիյլէ սալիհ թօփրաղա վէ արագիյէ մալիք տիր , մատէնճիլիք իշիւն իտէ էն պէօյիք միւշքիլաթը մահրուգաթ վէ վէսաթի ի նագիլիյէնին նօգսանընտա տրը : Հէր միւշ- քիլաթ իշիւն պիր չարէ տիւշիւնէրէք՝ սէր- վէթ մէնպալարըմըզտան իսթիֆատէ էթ- մէյէ չալըշմալըլըզ :

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

Ի Ն Թ Ի Գ Ա Տ Ը Ա Լ Ի

(ՊԻՐ ՄԻՍԱԼ)

Էվվէյա Եսայի 40. 1—11ի աիգ գաթլէ օգու : Ինկիլիզէ Գիթապը մագատտէ- սինտէ մարուֆ էսքի թէրճէմէսինտէ պապ- լարըն պիտայէթինտէ գօնուլան մատտէ- լէր ֆիհրիսթինտէն կէօրիւնտիյիւ վէճհ իւզրէ պու ֆրգրա շէօյլէ թահլիլ էտիւ- միշ տիր . Եանի՝ «Ինճիլին թէպլիլի (այէթ 1—2,) վաֆթիլ էտիճի Յովհաննէսին (այ. 3—8,) վէ ըէսուլլարըն (այ. 9—11) վազ էթմէսի հագգընտա փէյլամպէրլիք :» Էլ- եէվմ գուլլանաղըմըզ էրմէնիճէ Աշխա- րաթաթ թէրճէմէտէ այնէն պէօյլէ տիր . վէ զաննըմըզճա սապըգ Թիւրքէ թէրճէ- մէմիլտէ տախի պէօյլէ իտի : Միւթէրճիմ- լէրիմիզին իլալէ Լիթիլի մէզքիւր ֆիհ- ըրաթ ֆըգրանըն թէֆսիլի պապընտա հա- գըն վագթլարատէք ումումէն գապուլ է- տիլէն գըյասը իմա էտէր քի , ֆըգրանըն միւլէլիֆի Եսայի իպնի Ամիլս իտիլի վէ փէյլամպէրին Յիսուս իլէ ըէսուլլարըն պէ- չարէթինի վուլուաթտան 750 սէնէ ագ- տէմ կէօրէրէք ըէամ էթմէքտէ իտիլի ֆարգիյաթը իւզէրինէ միւլէսէս տիր : Պու թէֆսիլի տօղրու ֆարզ էտէրէք տնըն նուրոնտա ֆասիլը թէքրարէն օգու :

Էլեէվմ չօգ միւֆէսիլիլէր մէզքիւր ֆարգիյաթըն պի էստու օլտուղունը իտտիա էտէրլէր : Անլէրին գանլչընճա պու ֆըգրու իտայի փէյլամպէրին էսէրի օլմալըպ Բաբէ- լոն էսարէթի զէմանընտա եաշամըլ օլան

ախէր պիր փէյղամպէրին գալէմինտէն չըզմըջ օլմաղլէ, մատտէսի տախի Մէսի-հին պէյարէթի տէյիլ՝ իլլա իսրայէլին է-սարէթտէն խէլասը տըր: Աթիտէքի ճէա-վէլէ տիգգաթ օլունսըն:

727 (Միլատտան էվլէլ) Եսայի Իպնի Ամուսըն մէմուրիյէթինին թարիխի: 587 Երուսաղէմին խարապը: 536 Կիւրոսըն ֆէր-մանը: Իմտի իքինճի թէֆսիր մուճիպինճէ շու ֆապ Երուսաղէմտէ Եղեկիա մէլիյին կիւնլէրինտէ փէյղամպէրիք էտէն Եսայի-նին էյամընտան թագրիպէն 200 սէնէ սօնրա Բաբելոնտա եաղըլմըջ օլմալը տըր:

Իշպու գազիյէյի իսպաթ էթմէք պա-պընտա ֆըգրանըն կէրէք միւնթէվիյաթը-նա, կէրէք ուսլուպը թահրիրինէ միւրա-ճաաթ էտիլէպիլիր: Անը շամիլ օլան գըսմ-տա՝ Երուսաղէմին խարապընտան սօնրա եաղըլմըջ օլմասընըն իշարէթլէրի սուրույօր: Մէսէլա, 44 պապ 28 այ. փէք աչըզճա օլ վագթտա հէյթէլին խարապէ հալտա ի-տիյինի ֆարզ էտիյօր, հալպու քի Եսա-յինին միւտտէթի հայաթընըն Երուսաղէմին զապթընտան 150 սէնէ գատար ագտէմ իտիլինի պիլիրիլ: Պիր ախէր վէ գապի տէլիլ, էլֆազ ու շիյվէ խուսուսը տըր: Պու կիւն էլիմիգէ գուսքաւ էրմէնիճէ լի-սանտա պիր ձեռազլու տիւշտէ, լիսան Եղնիկի՞ն մի, Եօգոսա Ներոէս Շնորհալինի՞ն մի օլտուղունու գօլայճա թային էտէպի-լիրիլ: Շէյքսփիրին սուրընըն իսթիլլահաթը իլէ պու կիւնքի ինկիլիզէ արասընտա քիւլ-լի ֆարզ վար տըր: Հաթթա Կուտէլին Թիւրքճէսի իլէ Րիկզինքի՞նէ գատար ֆարգ-լը իտիյի Բիթապը մուգատտէսին իքի թէրճէմէսինտէ աչիքեարէ կէօրիւնիւյօր: Միւնթէգիտլէր տախի այնի գալախտի է-տէպիյէյի Բիթապը մուգատտէսէ թաթ-պըզ իլէ Եսայի քիթապընըն իլք 39 պապ-լարընըն գըսմը ազամընը պիգզաթ Եսա-յինին գալէմինէ, սօն 26 պապլարընըն իսթ իքի սուր գատար սօնրա Եաշամըջ օլան պիր

ախէր փէյղամպէրէ համլ էտէրլէր:

Պու գըյաս գապու էտիլտիյի թագ-տիրտէ, հուղուրումուղտա օլան այէթլէրին քիլլիյէն Եէնի պիր Նօգթա ի Նաղար-տան թէֆսիրի իճապ էտէր: Ֆըգրա՝ Ե-րուսաղէմտէ տէյիլ, իլլա Բաբելոնտա եա-ղըլմըջ օլմալը, միւնթիլիֆի՝ Եսարէթ միւտ-տէթինտէ Եաշայան վէ իսմի պիգէ Նամա-լիւմ պիր փէյղամպէր, մատտէսի՝ Երու-սաղէմին միւնթէտտէտէն իսքեան ու ինշասը, մագսէտի՝ Բաբելոնտա տիլկիր, հաթթա իւմիտսիլ լուհ իլէ Եաշայան միւնթէլապ գալմը օլ փու թփէրէսթ տիյարտան չըզըպ ազիլտիյարա ալտէթէ թէշվիլ էթմէք տիր: Հալ ու քէյֆիյէթլէրի խայալ էտէլիմ: Գալմ՝ տիյարը զուրպէթտէ Եսարէթտէ, պաղըլար թաիֆէլէրին ատէթլէրինէ ու-յարագ ճինա ու մէզհէպճէ զայ օլմագ թէհլիքէսինտէ, ախէրլէր Բիլլանիլլէրին զուլմը ալթընտա հէման իւմիտսիլ վէ տիւշ-կիւն հալտէ պաղըլար իսթ իլահի գատիմ վատըլարա իսթինատէն խէլաս հասրէթիլլէ ուֆուգու կէօգէթլէմէքտէ: Եէհուտիլէր պու հալտա իքէն, ալէմի սիյասիյաթտա պիր Եէնի գուվլէթ զուհուր էտէրէք, Ֆարս մէլիյի Կիւրոսըն օրատուսու Բիլլանի տէվլէթինի տէվիրմէք իւզրէ հարաքէթէ պաշլար, իշթէ իլք խէլաս շէօլէսի: Հէման օլ հէնկիւմտէ պիր շաիր-փէյղամպէր Այլահըն լուհունտան միւթէէսսիրէն ճէ-մաաթըն իչինէ տալըպ, անլէրի ճանլան-տըրմագ իւզրէ՝

«Այլահընըզ պույուլուր քի՝

Թէսէլլի վէրինիլ, գալմըմա թէսէլլի վէրինիլ:

Երուսաղէմի թաթթիֆ էտէրէք,

Անա նիտա էտինիլ քի՝ միւնթէտէսի թէքմիլ օլտու,» տէյու քէլամա աղազ է-տէր վէ Նէթիճէսի՝ Եսայի 40. 1տէ պաշ-լայան վաղըլար սիգիտի շէքլինտէ հուղու-րումըղտա տուրույօր: Շիմտի պու իղահաթ իլէ պալատէքի ֆապը թէքրարէն վէ տիլ-

գաթիլէ օգու: Պիր գաշ քերրէ օգու:

Էօյլէ իսէ, պէլքի սիւալ էտիլէ, պու-
ֆըգրա Ահտը ճէտիտտէ Յովհաննէսէ վէ
շայիրալէրէ թաթալըգ էտիլէլի աէյի՞ մի:
Պիլա շիւպհէ անտէ պազը թապիրէր մէզ-
քիւր զաթլարա թաթալըգ էտիլէպիրի:
Եննէ տէ փէյլամպէր օլ քէլամլարը սէօյ-
լէտիյինտէ մազսէտի ասիւսի Յովհաննէս
Մկրտիչ իլէ Առաքեալարը իշարէթ էթմէք
իտի տէյու տիւշիւնմէք ճաիլ տէյիլ տիր:
Օ՝ կէօգիւնիւ եէտի ասը սօնրա վուգու
պուլաճագ չէյլէրէ տէյիլ, իլլա ահվալը
հազըրէյէ տիքմիշ օլարագ սէօյլէյօր: Անըն
միւսթէմիւնը՝ Այլահըն էսարէթտէ տիւ-
կիր օլան գալմը տըր:

Լաքին Այլահ միւսթագպէլի փէյլամ-
պէրլէրէ քէշֆ ու պէյան էթմէ՞զ մի
իտի: Պիլա շիւպհէ էտէպիրի իտի, վէ
պապէն տախի էտէր իտի: Յիսուս էֆէնտիմիզ
Երուսաղէմին խարապընը վագըատան 40
սէնէ էվլէլ իխպար էթտի: Ահտը աթիգ-
տէ տախի նէպուվլէթի Մէսիհիյէ պու-
լունտուլունու պիրիբիզ: Մէսիհին էօմրիւն-
տէ խուսուսի վուգուաթը իմա էտէն
մուայէն իխպարաթ ալէսսէվիյէ գըյաս
էտիլէնտէն չօգ աղ իսէ տէ, անըն վիւ-
րուտը իշիւն եօլ հազըրլայան իխպարաթ
չօգ վար տըր: Ահտը աթիգին թարիսի
գըսմլարը պիլէ պիր նէվնի պուվլէթ տիր:
Փագաթ հէր ֆըգրա այրը պաշընու միւ-
թէլաա վէ մուհաքէմէ էտիլմէլի իտիյի
ունուտուլմամալը տըր: Ֆիլան էլֆազ Յով-
հաննէս Մկրտիչին զուհուրըն՝ մը եօգսա
Եէհուտիլէրին Բաբելոնտան խուրուճունո՞ւ
մը րէսմ էտէր սիւալընըն ճէվապը՝ Այլա-
հըն պիրիհայէ հիքմէթ ու գուարէթինտէ
տէյիլ, իլլա մէզքիւր ֆասլըն միւհթէվի-
յաթընտա արանըլմալը տըր:

Քիթապը մուգատտէսին շու սուրէթլէ
միւթալաասը Ինթիգատը Այինին էյի ճի-
հէթլէրինտէն պիրի օլտըղընը թէֆհիմ
էմէլիլէ պիր թէք միսալա տիգգաթ ճէլալ

էթտիք: Ինթիգատը Այի Քիթապը մու-
գատտէսի էտէպիյաթ վէ թարիս գալաի-
տի մուճէպինճէ թէտգիգ վէ մուայէնէ
էթմէք ֆէննի տիր: Իսմինտէ պիր պալաթ-
սըզըգ վար: հէմ ինթիգատ հէմ ալի
թապիրլէրի իթիրալ կէթիւրիւր: Միւն-
թէգիտլէրին պազըրը տախի Ինճիլէ խա-
սիմ տիր: Լաքին գուսուր իլմտէ տէյիլ՝
ալիմտէ տիր: Տօղրու ճիհէթտէ գուլա-
նըլարը թագաիրտէ, քիլիսէյէ միւֆիտ
խրտմէթ էտէպիլէն պիր իլմ տիր: Անը
խօր կէօրմէք իշիմիզէ կէլմէզ, քեարը տ-
գիլ սիլահը տիւշմէնին էլինտէն գալմըպ
Այլահըն պէշարէթինէ Եարաթմագ տըր:
ՄԱՐԿՈՍ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՄԱՆԻԻՄԱԹԷ ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

— Թիքանիք 60,000 թօնէլաթօ սըգլէ-
թինտէ օլուպ, սաաթտա 24 միլ սիւրաթ-
լա կիթմէքտէ օլտուլունտան հիսապ օ-
լունույօր քի, օ՝ պուլա շարփըլտըղընտա հէր
միւրէպպա այագ իւզէրինէ 1,161,000
թօնէլաթա գուվլէթ վէրէն պիր խըզ իլէ
կիտիյօր իտի, պու իսէ իքի պէօյիւք զըրիս-
լըլարըն եան թարաֆլարընտա պուլունան
վէ 12 ինլէզ աղըր օլան 24 թօփուն ճիւմ-
լէսինին պիրտէն պիր անտէ պիր միւրէպ-
պա այագ սաթհա պօշալտըլմասընտան հա-
սըլ օլան շիտտէթէ միւսալի տիր, զիրա
օ թօփլարըն հէր պիրինին աղըրնտա կիւլ-
լէնին գուվլէթի հէր միւր. այագ սաթհ 50
թօնօ գուվլէթինտէ տիր:

— Մ. Ամէրիգանըն պահրիյէ նէզարէթի՝
շիմտիյէ գատար մէվճուտ օլան եախօա
տաիր միլլէթլէր թարաֆընտան թաամիմ
էտիլմիշ օլանլարտան փէք զիյատտէ վասի
օլմագ իւզրէ պիր թէլսիզ թէլէզրաֆ չէ-
պէքէսի թէրթիպ էթմէք նիյէթինտէ տիր:
Պու չէպէքէ՝ Ամէրիգայը Պահրը Մուհիթի
Աթլասի վէ Պահրը մուհիթի քէպիր իլէ

ՄՐ. ՊՐԱԵՑ

ՄՐ. ՊՐԱԵՑ

կենսական օրագրի ստեղծող և հրատարակող Պր. Պրաբեկյանը

րապետ էստեմեք տիր։ Կերեք Աֆրիգա սահմաններին կերեք Ձին սուլարդնտա պուլունան սեփինեյի վաչինկթոն չէհրի իլե սողրուտան հավաի մուխապերաթմա օլու պիլեհեքլեր տիր։ Ձաթեն պաշլանմըլ օլան պու փրօթինին իթմամը իչին պիր միլին լիրա թախսիսաթ թալեպ օլունույոր։ Վաչինկթոն, Սան Ֆրանսիսքո, Հավաեան ատալարը, Փանամա գանալը վե էմալի մահալարտա սթապիսյար ինչա օլունաճագ վ պու սթապիսյարտան հեր պիրի ագալի 3,000 միլ մեսաֆեյե խապեր կենսաերեպիլեհեք տիր։

—Պիր ինկիլիլ միհենտիս ախիրեն՝ Մըրտա փորթ Սաիտաեն պաշլալըպ Արապիսթանտան կեչիլեք Պասարյա վե օրտտան Աճէմիսթան իչինտեն Գուէթասա պուլունան Հինաիսթան շմենտիֆերինե պիրլեչեն 2,200 միլ թուլունտա պիր տեմիր

եօլու ինչա էթմեք իւզրե պիր փլան հազըրլամըլ տրր։ Պու իսէ՝ էլեհվմ մեվնուտ օլան էն զիյատե միլթէճասըլ շմենտիֆեր փրօթլերինտեն պիրիսի տիր։ Արապիսթանին տախիլի չէօլ սեմթլերինտե թէսատիլֆ էտիլեհեք օլան միւշքիլաթ հիսապա ալընտըգտա պու փրօթե փեք մուխաթարալը պիր թէչէպպիւս մագամընտա թէլագգըլ էտիլիյոր։

—Ֆրանսըզ սեփիրի Մ. Գամպոնըն Ալմանիա իմփերաթօրընա վերտիյի պիր զիյաֆէթ էանասընտա մէհնուր Ֆրանսըզ օլուննուլարընտան մատմուաղէլ Փրօվօսթ՝ Ֆրանսանըն մարուֆ ցօմէտիալարընտան պիրինի թագրիր էլլէտի։ Իմփերաթօր պունտան մահգուզ օլարագ, մատմուաղէլե «Ֆրանսատա, խուսուսա Փարիզաէ վե ճէնուպտա հեր չէլ փեք խօշ տրր.» տէտի։ Մատմուաղէլ՝ «Ֆագաթ Պերլին տե ֆենա տէլիլ տիր.» տէտիլքտէ՝ իմփերաթօր «Հաքին Պերլին եէնի տիր.» տէյու ճէվապ վերտի։ Մատմուաղէլ «Իմտի էկեր պիզի պու գատար սեվիյօր իսէնիզ, նի՞իւն զաթը հաշմէթսիմաթլարընըլ պիլե գարըլ իլանը հարպ էթմեք իսթէյօրսընըլ.» տէյու սիւալ էտինե՝ իմփերաթօր «Սիզին իլէ մուհարէպէ՝ էթմեք մի, պօշ սեօլ՝ սեփիրինիլէ սիւալ էլլէ վե օ սանա խապեր վերեհեք տիր քի, հեր նէ զէման սիզին իլէ իիթիլաֆտա պուլունտալու մուզ պիր մէսէլէ օլմուշ իսէ, անր սուլհ իւզրէ պիթիրմէյէ ճիտտէն չալըլըլըլ.» տէյու ճէվապ վերտի։ Իմփերաթօր՝ մատմուաղէլէ Ֆրանսա պայրաղընըն իւշ իլէնկլերինի իմա էտեն զիւմրիւտ, էլրտա վե եագաթտան մամուլ պիր կերտտըլըլ իհտա էլլէտի։

—Էօնիւմիւլտէրի ետպըն՝ Իսթիլէրիանըն ժընէվ չէհրինտե պէյն էլ միլէլ սերմէտի պիր բուզնամէ եափմագ մէսէլէսինէ տաիր պէյն է միլէլ պիր գօնֆերանս ագտ էտիլեհեք տիր։ Լըրօյ Պօյա՝ մեզքիւր գօնֆե-

րանստա աթիտէքի ուսուլու թէքիֆ է-
տէճէք տիր : Սէնէյի՝ պէհէրի 28 կիւնտէն
իպարէթ օլան 13 այլարա : թագսիմ էթ-
մէք , $(13 \times 28 = 364)$ պագիտէ զալաճագ
կիւնիւ իսէ հիշ պիր այա իլավէ էթ-
մէյիպ սէնէ պաշը սայմագ , վէ սէնէ ի
քէպիսէտէքի ֆազլա կիւնիւ տախի մէզ-
քիւր սէնէնին Դեկ . այլնըն սոն կիւնիւնտէ
սէնէ ի քէպիսէ կիւնիւ մագամընտա սայ-
մագ : Իլավէ էտիլէն 13 իւնճիւ այ Սօլա-
րիա թէսմիյէ օլունուպ Յունիս իլէ Յու-
լիս արասընտա օլաճագ : Պու հալտէ 1916
սէնէսի Շաքաթ կիւնիւ պաշլայրպ սէնէ
պաշը օլաճագ , վէ էրթէսի Փազար կիւնիւ
Յունվար 1 օլաճագ վէ հէր հաֆթա վէ
հէր այ Փազար կիւնիւնտէն պաշլայա-
ճագ տրը :

ՄԵՔԹՈՒՊԼԱՐ

Մ. Թ. ԳՕԼԷՃԻՆՏԷ ԹԷԶԳԵԱՐ ԽԸՏՄԷԹԻ

Պու կիւն 1909 Ապրիլ 1տէ Օսմանիյէ վէ
Սաղ-կէչիտաէ շէհիա տիւշէն Կիլիկիա չօպանլա-
րը , պիլլասասա Փրօֆ . Ս . Լեւոնեանըն պէօյիւք
զայաթընըն սէնէ ի տէվրիյէսի միւնտաթիւթիլլէ
գօլէճ սալօնընտա Կ . Խ . Շիրքէթինին ղէխի
Ս . Յ . Գըղըլեանըն տէլալթիլլէ սասէ , լափն
մանատար պիր թէղքեար խըտմէթի իճրա է-
տիլտի : Մինպէրին եօգարընտա սիյահ տիւլպէնտ
վէ եէչիլ սալլար արասընտա Փրօֆ . Լեւոնեա-
նըն պէօյիւք ղէսմի գօնուլմըշտը : Տիւլարըն իւ-
ղէրինէ աթիտէքի իքի հալտըղըն այէթլէր գօ-
նուլմըշտի : «Նէ՛ միւպարէք տիր օ էօյիւլէր
քի Բապպտա վէֆաթ էտէրլէր » «Կիւն
տիւլ օլտուգճա պէնի իրասայ էտէնին իլլէրինի
իլլէմէքիլիմ լաղըմ տըր . կիճէ կէլիւր քի , օ զէ-
ման պիր քիմսէ իշ իլլէյէմէղ :» (Միւթէվէֆա-
նըն : իօթօւր . —) : Հաղին պիր մագամ վէ Վեր .
Մ . Միսիրեանըն տուտըղլէ խըտմէթ պաշլատըր :
Հիւղնավէր պիր թէրէննիւմտէն սոնրա , ղէխի՝
շէհիտլիյին , սոնըն ախէրլէրէ պրագտըղը թէէ-
սիրին վէ կիւնիւն խըտմէթինին մանատընը ի
ղահ էլլէտի : Պիլախըրէ ղէխին տալթիլլէ տ-
թիտէքի ղէվաթ իրատը քէյսիմ էթտիլլէր :

Փրօֆ . Նշան Պալիօղեան . — «Փրօֆ . Ս .
Լեւոնեան՝ լուղէթին թամ մանատընտա մահիր

պիր մուալլիմ իտի : Էն գաիֆ ֆիքրի , լափն
չալըշգան թալէպէյի թէչճի էտէր իտի : Օ դա-
տար միւթէվաղը իտի քի , քէնտի շակիրսինին
էն էյի թէսավլուր վէ միւթալաթընը մէմու-
նիլլէթլէ դապուլ էտէր իտի : Մատէնիյաթ տէր-
սինտէ թալէպէլէրտէն պիրի միւսէլլէտաթա ախ
պիր մէսէլէյի քէնտինտէն ղիյատէ սուհուլէթլէ
հալլ էթմիշ օլուպ , հէր սէնէ այնի տէրստէ օ
թալէպէնին իսմինի իֆթիխարլէ զիքր էտէր իտի :
Պու վագըայը տիկէր պիր գօլէճ մէղունունա
նագլ էթտիլիմտէ . միւմալիլէ՛՝ Օ թալէպէ
պիլիմ գօլէճտէ օլտա իտի , փրօֆէսօրըն հատէ-
տինէ գուրպան օլուր . մէքթէպտէն թարտ է-
տիլլիտի , տէտի : Թալէպէլէրին՝ քէնտի դա-
պիլիլլէթ վէ մալիւմաթընա միւթէշայլիւր օլմա-
լարընը իսթէմէղտի : Իպատէթտէ , էօմրտէ , հէր
շէյաէ սատէլիլլէ ղաղիպ իտի : Պիր կիւն թա-
պիլիյաթ թարիխի տէրսինին մուգատտէմէսինտէ
թալէպէլէրէ քէնտինին տէ չօղ պիր շէյ պիլմէ-
տիլինի , պէյան էյլէտի : Բիյասըղ վէ հէր ճի-
հէթլէ շայանը իթիմտա իտի : Կիլլի էմէլ թա-
շրմայարագ , նէ հիսս էտէրտէ ծնը սէօյլէր իտի :»

Վեր . Տօգ . Ճ . Մէրիլ . — Տիկէր 22 շէհիտ-
լէրին ֆապիլլէթլէրինին պէլլի ճիհէթլէրինի ,
վէ գըսա թէրճէմէ ի հալլարընը թարիֆ էլլէտի :
Պու շէհիտէր աթիտէքիլէր տիր :

Վեր . Կիրակոս Ժամկոչեան , Վեր . Յակոբ
Գունտագճեան , Վեր . Սահիբան Յովհաննէսեան ,
Վեր . Նազարէթ Հեղինեան , Վեր . Սթիլիանոս
Արսլանիտիս , Վեր . Զաքարիա Պետրոսեան , Վեր .
Ներսէս Գուլումճեան , Վեր . Սեդրակ Էքմէք-
ճեան , Վեր . Ճըրճի Շէմսա , Պատ . Մարգար
Գալուստեան , Պատ . Լեւոն Սողովմէեան , Պատ .
Աստուր Թօփալեան , Պատ . Յակոբ Ալպարեան ,
Կարապետ էֆ . Քիւլիլլեան , Պատ . Միլիտոն Մալ-
եան Պատ . Թաղուր Յակոբեան , Պատ . Արտաշէս
Պօյաճեան , Պատ . Յովակիմ Գոյայան , Պատ .
Կոստանդին Սիյահեան :

Փրօֆ . Ալիքսան Պէզճեան տախի սէօյլէլիպ
տէտի քի , «Փրօֆ . Լեւոնեան պէր շայաթ օլ-
տայը , շիմտի 61 հալընտա օլաճագտը : Զիր-
քին , ութանղաճ վէ զաիֆ իւլ պիւննէ իտի :
Սատէտիլ պիր վարժապէսին օլլու իտի : Մարաշ
իւրիյաթ մէքթէպիւնտէ 1 1/2 սէնէ պանա շա-
կիրտ օլտու , քի սօնրա պուրատա մուալլիմ վէ
պիլախըրէ վաիղ օլտու : Վաիղ շալընտա Պիրէ-
ճիքտէ տախի խըտմէթ էլլէմիշ տիր : Բուննի
իլլէի օլմաղը աշտ էլլէմիշտի : Հէր շէյաէն զի-
յատէ բուննի էօմրէ գալըլմըշտը . բուննի

պիր ինթիպահ զէմանընտա նա՞սըլ չօճուզ կիպի ընչգըրարագ աղլատըղընը փէք էյի զիքը Էտի- յօրըմ: Անըն իչիւն հալլ օրունմագ մէսէլէ հօգ խտի: Մուհաքէմէ էտէն պիր ֆիքրի վար խտի: Սառէլիյի սէվէր վէ հէր չէյի սատէ կէօրիւր խտի: Օ էյի վէ ուրլի զաթը - զէքեայր գաթլ էտէն, թաղլարագ էօլալուէն էլլէրին նա՞սըլ էլլէր օրագ կէրէք իտիլինի տա՛նա անլայամամըլմ...»

Էն նիհայէ ըէխին խուսուսի տալէթիյէ Պաա. Գրիգոր Տէր Պողոսեան սէօյլէտի:

«Պու պէօյլուք ատէմին պէօյլուք էօմիրնիւ պիր գաչ տագիգէտէ թահլիլէ չալընագ կիւճ տիր: Վագթըլլէ պիր մուալլիմիմ հալընտա անըն հագ- զընտա չու գատար տէյէպիլիլիմ յի, պիլ- խասէ մատէնիյաթ տէրսինտէ օ պիրուհ թաղար, մատէնլէր՝ պիլմէզսին նէ կիպի պիր թէէսիր թահլընտա, զանն էտէրսին ճանլանըր- լարտը: Չօգ սատէ օրուպ, հէր վագթ վէ հէր չէյտէ սատէլիյի սէվէր խտի: Բուհ իլէ սօրու խտի: Անի վագթտա հագիլի պիր մուալլիմ վէ վաիլ խտի: Ծիւմլէմիլ տէ, էն սիւպսիկիմիլ պիլէ, անըն տէրսինտէպինտէ բուհըն թէէսիրի թահլընտա պուլունուրտըլ: Միւթէֆէքքիր վէ պասրէթլի խտի: Հէր մատտէտէ պիր բուհ կէօրիւրտի, հէր չէյին բուհուհա նուֆուզ է- տէրտի: Զանն էտէրսին բուհուհ կէօղիւ վէ հաստէլէրինտէն զիյաստէ հիսս էտէր՝ անլար խտի: Պիլս չիւպհէ պիր ատէմ հալընտա խաթալարը օլապիլիլ: Պունուհլէ պէրապէր Բուհ իւլ Գուստ իլէ տօրուլ վէ անընլէ տէլայէթ օրունուր խտի:» «Հայր Մեհր»ին թէրէննիւմիւ վէ Վեք. Մ. Մի- սիրեանըն պէրէքէթ տուաղըլա խըտմէթ խի- թամ պուլտու: Հաղըրուն՝ պու մանատար թէզքիար խըտմէթինտէն տէրին թէէսիր թահ- թընտա սալօնտան ալըլսըղար:

Այնրապ

Ս. Յ. Գ.

ԳԱՅՍԵՐԻՅԵՏԵ „ԹԷՐԲԻ ԻՇԵԼԹ“ ԳԼԻՒՊԻ

Իչպու գիւպ իլանը մէշրութիյէթին ագա- պինտէ Արթ. Տէր Արիստաքէս ֆանանայըն վէ անըն իլէ պէրապէր պիր գաչ միլլէթփէրվէր զէ վաթը միւհթէրէմէնին էզ ճան ու սիլ հոմիյէթ վէ զայրէթլէրի սայէսինտէ թէշքիլ էտիլիլ տիր: պու գիւպին թէշքիլինտէն՝ մագսէտ իշրէթ գուլանմամագ վէ իշէնլէրի տէ իշմէքտէն վագ կէշրմէք տիր: Նէ ալա՝ պիր մագսէտ:

Տէր Արիստաքէս վէ ըէֆիգլէրի հիչ պիր չախսի մէնֆատթ իլէ ալագասը օլմայան պու պէօյլուք թէշէպպիւստէ տախիլտէն խարիճտէն

էօնլէրինէ չըգարըլան միւթէնէվլի միւշքի- լալմա բաղմէն քէնաի սէպաթլարընտա մէրտանէ տէվամ էթմիլլէր: վէ էնճամ չիմսիքի մու- վաֆֆուգ տէրէճէյէ վասըլ օրմուշլար տըր:

Թէրքի իշրէթ գիւպինին էլիւվմ 450 ա- զասը պուլունուլօր: Պունլարտան նիշէլէրի իշ- պու իշրէթին տէնշէթլի պէլասընտան զաթէն պիլքիւլիյէ թահիլ գալմըլ օլտուզլարընտան պու թէշէպպիւս՝ օնլարըն պու մէզմուլմ ատէթ- լէրինի իսլահ էթմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր: Ագա օլանլար ըէսմի վատլարընը Անեսարան վէ չէրէֆլէրի իւզլէրինէ ալէնէն պէյան էտէրլէր, վէ օնտան սօնրա քէնաիսի ապա իշմէտիքտէն մա- տա՝ խանէսինտէ միւսքիրաթ պուլունուրմագ, պայրամ, եզրթու, զիյնէթ վէ տիւլիւն զէման- լարընտա տախի տօսթլարընտա բագը-չարապ իք- բամ էթմէլ: Ագաստան հէր հանկը պիրիսի թէ- սատիւֆէն եախօտ գատտէն պիր տօսթուն խա- նէսինէ կէօրիւշմէյէ կիթսէ, խանէտէ պուլու- նան տիկէր հաղըրունա բագը իրրամ էտիլտիք- տէ, էվվէլա պու իրրամը մէն էլլէմէք՝ վէ է- տէմէտիլի թագտիրտէ տէր հալ խանէյի թէրք էթմէք վագիթէսիլլէ միւքէլլէֆ տիր: Պու գիւպ հէր Զարշէնպի՝ ագչամը էրմէնի սիւպեան պի- նասընտա իճթիւմա էտէր: Տէր Արիստաքէս Հայր խըզմէթէ նէզարէթ էտէր: Ագչային վէ սաիր պագը կիւզէլ բուհանի եզլէր իլէ խըզ- մէթէ պէտ էտիլիլ, վէ զագէթալարտան աշ- վալը հաղըրէյէ տաիր հավատիս վէրիլիլ: Ի- թայը հավատիստէն սօնրա խուսուսէն տալէթ էտիլմիլ օլան մուալլիմլէր թարաֆընտան միւս- քիրաթըն հէյէթ ի իճթիւմիյէյէ էթմէքտէ օլ- տուղու խասարաթ վէ մագարաթ հագզընտա նութզար սէօյլէնիլ: Արատա պիր օրկանօ, քէման վէ սաիր մուսիգի տիլիլիլ իլէ պիրիլք- տէ մէքթէպ չօճուզլարընըն իճրա էյլէտիլլէրի թէզաննիլլէր հաղըրուն ի զէրինէ հագիգաթէն հիւան ի թէէսիր պրագմագտա պուլունուր: Իքի իւշ սաաթ գատար պէօյլէ խօշ վէ ճէսարէթ- պախշ պիր վագթ կէշիրտիքտէն սօնրա, տամի- ունուն ճիւմլէսի եէքլէպան «Տիւր ողորմես» իլահիսինի թէրէննիւմ էտէր: Տէր Արիստաքէ- սին «Պանպանից» տուտըլլէ մէճիտէ խիթամ վէրիլիլ: Պու գիւպին 6—7 քիշիտէն իպարէթ պիր գործաղիր ժողովը օրուպ ֆախսի իշրէրլէր: Հէր Սայր կէճէսի պու հէյէթ թէճէմիւ էտիպ, պու թէշէպպիւստէն չօգլարընըն ֆախտէլէնմէսի ճիւթլէրինի միւզաքէրէ էտէր:

Գործաղիր ժողով թարաֆընտան թային է-

տիլէն պաշտա միւնասիւ պաշարտա հէր կիրա-
կի լազըմ կէլէն խանէլէրի գիյարէթ էտէրէր:
Կէրէք նախագահ խանանայնըն վէ կէրէք համի.
յէթ աահիպի ազալարըն վէ ձէնաուր շաղգըն
լուծթը սալէսինտէ չօզլար իշլինին փէնչէսին-
տէն թախիս էտիլմիշ տիրլէր: Հաթթա պաղը
լար Տէր Արիստաքէսի չարչուտա կէօրաիւքլէրի
կիպի պօյնուէն սարլըպ էլլէրինի էօփիւշլէր.
վէ աէր հալ քէնաիլէրինի քիլիսէյէ կէօթլուրիւպ
օրատա պաշլարը իւզէրինի Ալլահըն պէրէքէթի-
նի թալէպ էթմէսինի արզու էթմիշլէր վէ արզու-
լարընա նաիլ օրիւշլար արր: Գիւլպին սէնէ

վի 10 լիրա մէսարիֆաթը օլուպ, պու իսէ ազա վէ
սաիր միլլէթիւքլէր գէվաթ թարաֆընտան իւ-
թիյարի սուրէթտէ թէսվիյէ էտիլիւ. աէնէլէր
կէչտիքճէ պու միւպարէք գիւլպին թէրազգր
էտէրէք. հէմ Գալսէրիյէ հէմ աէ էթրաֆ գարի-
յէլէրէ պիր պէրէքէթ մէնպար օլաճաղընա իւ-
միա էտէրիւ:

«Թէրքի իշրէթ»ին միւթէշէպիսլէրինի
ճիւտէն թաղիմ վէ թէպրիք էթմէքլէ պէրապէր
էմալի գլիւպլէրին հէր շէհրտէ թէշքիլ է-
տիլմէսինի ճիւմլէ համիյէթմէնտանա թափսիյէ
էտէրիւ: ԱՐԻՍՏԱՔԷՍ Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ

ՄԻԻԹԷՎԷՅԻՍԱ ԳԱՀՐԷՄԱՆ ԵՓՐԵՄ ԽԱՆ

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ԽԱՐԻՃԻ

Ֆրանսա.— Ֆրանսա Մարօգտա օլան
խտարէսինճէ պաղը միւշքիլաթա թէ-
սատիւֆ էյլէմիշ տիր: Ֆաստա վուգու
պուլան իլթիշաշ վէ գըթալ իշիւն
Ֆրանսըզ զօմանտանը՝ Ֆաս էհալիսինի
մէսուլ թուլարազ անլէրտէն 1,000,000
ֆրանգ ճէզա ի նազտի թալէպ էյլէմիշ
խտիր: Լաքին սօնրա Ֆաս էհալիսինին
մէզքիւր իլթիշաշ էնաալընտա թէճա-
վուզաթա պուլուլումաղը, անճազ
ճիւմլէ մէսուլիյէթին եէրի աաքէրլէր
իլէ պաղը աշաիր իւզէրինտէ պուլու-
տուլու անաշըրազ Ֆրանսա հիւքիւ-
մէթի մէզքիւր գարարը կէրի պլմը տըր:
Պու իսէ՝ Ֆասլըարը տտնա գիյատէ
թահրիք էյլէմիշ տիր: Պիւթիւն Մա-
րօգտա Ֆրանսըզլար ալէյինտէ պիր ա-
տավէթ հէյէճանը աէվամ էթմէքտէ
տիր: Պինաէն ալէյ՝ Ֆրանսա՝ գուվլէ ի
աաքէրլիյէսինի արթըրմազա մէճպուր
օլմուշ տըր: Պուլուլումա ժատա մէմլէքէ-
թին տիկէր պիր գըթաթընտա Մալ Այ-
նին նամ պիր շէլիսին օլլու Սիտ Մու-
համմէշ Հիպա սուլթան իլան էտիլմիշ
օլուպ, օ ճիհէթտէն տախի պաղը միւշ-
քիլաթ վուլուր էյլէմիշ տիր: — Ֆրան-
սա իլէ Բուսիա արաալընտաքի տօսթ-
լուգուլն սօզուտուլուլումա տաիր չուլու
պուլան խապէրլէր թէքիպ էտիլմիշ
տիր: Պիր վազթտան պէրու փարիզտէ
պուլուլումա Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Լուի Ս.
փէթրապուրկա ափտէթ էթմիշ տիր:

Արնանիա.— Իմիէրաթօր Ուիլհէլմին
Սթրազպուրկա Ալզաս Լօրէն հազ-

գլխատաքի իֆատէսի վէ թէհտիտի Րայխսքալտա երկէ մէվզու. Ը միւպահէսէ օրուշ առը: Սօսիա- լիսթ մէպուսարտան Հէր Լէտէպուր իմիէրա- թօրըն պու թէհտիտի մուսխէգէ էթտիյի սը- րատա շէօյէ պիր իֆատէսէ պուլուէմուշ տրը: «Իմիէրաթօրըն պու թէհտիտաթը կիպի պիր հալ Ինկիլթէրրատա վուգու պուլսա իտի հէ՞ օ- լուր իտի: Եա թախթ տէվրիլիր, թօզա թահվիլ օլուր իտի, եա սա գրալ Պալմօրատա (գաաիմ գրալլարտան պիրինին մահպուս էտիլտիյի մու- հալ) հապս էտիլիր, եա սա Ապտիւլ Համիտ կիպի իզսիզ պիր զալատա թէվզիֆ էտիլիր իտի:» Սօսիալիսթէրին իմիէրաթօր իչիւն գուլ- լանտրգլարը պու հէվ շէտիտ լիսան ալէյհինտէ պաշ վէքիլ փրօթէսթօ էյէմիշ վէ իմիէրաթօրըն: Ալգաս-Լօրէն ալէյհինտէքի թէհտիտի գանուէն Էսասի տաիրէսինտէ իծրա էտէճէլինի պէյան էյ- լէմիշ տիր: — Ինկիլթէրրանըն հարպիյէ նաղըը Լօրտ Հօլտէյն Ալմանիայը թէքրարէն զիյարէթ էթմիշ օլուպ, պու զիյարէթին անճապ չախսի իսթիրահաթ իչիւն օլտուգու. խապէր վէրլիլյօր իսէ տէ, սիյասի պիր մագսէտին պուլունտուղու տա թախմին էտիլյօր, զիրա պու կիւնդէրտէ Ինկիլթէրրա իլէ Ալմանիա արասընտա պիր ի- թիլաֆ հուսուլունա չալըշլմագտա իտիյի մա- լիւմ տիր:

Աֆղանիսքան. — Աֆղանիսթանտա պաղը գա պիլէլէր հիւքիւմէթէ իսեան էթմիշ օլուպ էմիրէ վէրկի վէրմէքտէն իմթինա էտիյօրլար: Էիէլի վագթտան պէրու պու Աֆղան գապիլէլէր Իրան քէօրֆէզինտէն սիլահ գաչրարագ էհալի արա- սընտա թէվզի էթմէքտէ իտիլէր: Պուէնը մէն էթմէք իչիւն Ինկիլիզ հիւքիւմէթի չօգ չալըշը իսէ տէ, նէ Իրան նէ Աֆղան հիւքիւմէթի անա մուսվէնէթ էթմէտիլէր իտի: Շիւմի պու գա պիլէլէր հէմ Աֆղան էմիրինէ իսեան էտիյօրլար հէմ տէ Իրան հուսուլունը կէշիպ Իրան թօլ- րաղընա թէճաւուգտա պուլունտուլար:

Իրան. — Սալար էս Տէվլէնին օրտուսու Հա- մասանտան թէհրանա տօլլու եիւրիւր իքէն, Եփրեմ խան անըն գարլըսընա չըգըպ անլէր իւ- ղէրինէ պիր զալէպէ չալտը իսէ տէ, պիր ըի- վայէթէ կէօրէ՞ օ չատըրընտա իքէն, պիր չախսը նամալիւմ եէտիլէ պաշընտան վուրուլմուշ տրը: Տիկէր վէ տահա մէվսուգ պիր ըիվայէթէ կէօրէ՞ օ մէյտան ր մուհարէպէտէ վուրուլմուշ տրը: Եփրէմին ճէսէտի իւղէրինտէ էրմէնիլէր վէ Պախ- թիյարիլէր ինթիգամ իչիւն եէմին էտիլ աղըսը իւղէրինէ եիւրիւլէրէք զաֆէրի իքմուլ էթտիլէր:

Ասլար 2,000 նուֆուս օլուպ 300 մագթուլ պրագմըչար, հիւքիւմէթ օրտուսու 1,400 գա- տար օլուպ անճագ 40 մագթուլլարը օլմուշ տրը: Ինկիլթէրրա. — Լօնտրա սօգազլարընտա մա- ղազա ճամլարը զըրըպ տիկէրլէրի տէ պէօյէ եաիմաղա թէշվիգ էթմիշ օլան սրժրէնիսքէր- տէն (գատընլարըն ըէյ վէրէպիլմէսինի թալէպ էտէն) Մր. Լօրէնս վէ գէվճէսի վէ Միս Փարք- հըրսթ 9 այ մահպուսիյէթէ հիւքմ էտիլմիշլէր տիր: — Միս Մալէքա հագգընտա թալիլըն մու- խապիրի եաղըյօր քի, մէրգումէնին Ինկիլիզ թէպասսը օլտուղու թէհագգուգ էթմէմիշ, տի- կէր թարաֆտան յեղափոխալան վէ Տէրօրիսք հէյէթլէր իլէ ալագտտար պուլունտուղու իսպաթ օլունտուշ տրը: — Հինտիսթան Միւսիւմանլարը իթթիհատը թարաֆընտան Իթալիա- Թիւրքիա մուհարէպէսինէ տալր Ինկիլիզ հիւքիւմէթինէ թագտիմ էտիլէն արիզէյէ ճէվապէն Ինկիլիզ հիւքիւմէթի պու մուհարէպէտէ քէնտիսինին պիթարաֆ պուլունտուղու կիպի, պիլիւմէլէ Ին- կիլիզ թէպասլարընա տա պիթարաֆ պուլուն- մաղը թալիսիյէ էյլէմիշ տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայիս 24տէ Ազգ. Ժող. ինթիմա էտիպ, մէճ- լիս եէնի պիր տէվրէ պաշլատըղը միւնասիպէթլէ Փաթրիգ Ս. պիր նուգթ գրատթ էյլէտի. միւ- շարիլէյ հիւք նութընտա աթիտէքի մէսալի ի մուհիւմէյի մէճիսին նապարը տիգգաթընա թագտիմ էյլէտի, 1) Արազի մէսէլէսինին հալլ էտիլմէմէսի, վէ պու եիւզտէն հիւքէթին արթ- մասը, 2) Մէարիֆ թախսաթը վէ մէքեա- թիպ մէսէլէսինին պիր նէթիճէյէ կէլմէմէսի, 3) Երուսաղէմ Փաթրիգինին սէրիէն ինթիլասալը, 4) Քիլիսէնին նուֆուլունու իպգա իչիւն իսլա- հաթ իծրասը, 5) Եէնի պիր թալագ նիզամիա- մէսի թէրթիպի, 6) Փաթրիգխանէտէ տախիլի իսլահաթ իծրասը, 7) Կիլիկիա Կաթողիկոսալը իլէ Փաթրիգխանէ ալագա վէ սէլահիյէթինին պիր նիզամիամէ իլէ թալինի: Պու նօգթալարը զիքր էթտիքտէն սօնրա՝ Փաթրիգ՝ «Մէպուս էֆէնտիլէր, մանէվի վէ միլլի էն նաղիք հիս- սիյաթընըզա իսթիպալ էտիյօրըմ՝ գանուէնա ըրալէթ վէ եէքտիկէրինիլլէ իթիլաֆ էտինիզ, շէօյէ քի, պիզ եաշալալմ վէ պու ֆէլաքէթտի- տէ, շէհա, թարիսի միլլէթի տէ եաշատալմ» սէօզլէրիլլէ նութգունա իսթիմա վէրտի: Պիլա- խըրէ եէնի ըէիս վէ քեաթիպ ինթիլասալընա միւպաշէրէթ էտիլպ, Գաբրիէլ էֆ. Նորա-

տունկեան՝ րիյասէթէ. Հայկ էֆ. Խօճասարեան՝ պիրինճի րէիս վէքեպէթինէ. Տօգ. Տաղաւար եան՝ իքինճի րէիս վէքեպէթինէ ինթիսապ օ լունտուլար: Բէզա Երուանդ Պէյազճեան, Վա հան Թէքէեան վէ Անտոն Թարազ էֆ. լէր պիրինճի, իքինճի վէ իւչիւնճիւ քեաթիպլիյէ ինթիսապ օլունտուլար: — 25 Մայիստէ Փաթրիգ Ս. Մահմուտ Շէվքէթ փաշայը զիյարէթ էտիպ, 45 սիննինէ գատար զայր ի Միւսլիւմ. լէրտէն ասքէր սլընմասընըն միւնասիպէթսիգ. իքլէրինի թատատ վէ գանուըն թատիլ էտիլմէսինի թալէպ էյլէմիշ, Շէվքէթ փաշա պու պէյանաթըն մուսիպ օլտուղունու իթիրաֆ իլէ պու պապտէ միւնասիպ պիր թէրթիպ իճրասընը վատ էյլէմիշ, Փաթրիգ Ս. պուրատան միւֆարազաթլէ Թալէաթ պէյ իլէ միւլադաթ էյլէմիշ, աշի մէսէլէյի Թալէաթ պէյէ տախի պէյան էյլէմիշ, վէ Փանկալթիտէ տիւքքեան ինշասընա չէհր էմանէթինին իգա էթտիյի միւշքիլաթըն թէսիլլէսինի Թալէաթ պէյտէն թալէպ էթմիշ տիր: Թալէաթ պէյ մէսէլէյի միւնասիպ սուրէթտէ նէթիճէլէնտիրմէյի վատ էյլէմիշ տիր: — Տ. Ղեւոնդ Վ. Դուրեան՝ էտիրնէտէն վէ Տ. Սահակ Վ. Օտապալեան՝ Պրուսատան Առաջնորդ ինթիսապ էտիրմիշ տիրէր: — Էջմիածինին Գէորգեան ձէմարանընտա թահսիլ իչիւն Թիւքիատան միւսապազա իլէ 14 սիննինի իքմալ էթմիշ 4 կէնճ կէօնտէրիլէճէք տիր: — Թալչանճեան վէ Էգնանեան տիլէսի Մայր վարժարանըն միւնէտտէտէն ինշապ իչիւն լազըմ կէլէն 7,000 լիրանըն թէէտիյէսինի տէրիւհտէ էյլէմիշ տիրէր: Բարսեղ էֆ. Հալաճեան Միացեալ Լնկերութիւնա 500 Օսմ. լիրա իհտա էյլէմիշ տիր: — Պուսէնէ Իսթանպուլ Օսմ. Թըպպիյէսինտէն 10 Էրմէնի կէնճ մէզունէն չէհտտէթնամէ ալմըն սըրլար: — Սապըզ Մուշ մէպուս Գիւլամ էֆ. պուտէֆա թէքրարէն Մուշտան մէպուս ինթիսապ էտիրմիշ տիր: Եազընտա Եփրէմ խան իչիւն Իսթանպուլտա հոգեհանգիստ վէ սգահանդէս իճրա էտիլէճէք տիր: — Մայիս 26 Փազար կիւնիւ Պէյօղլու Ս. Երրորդութին քիլիսէսինտէ թիքսնի մաղրուգիյի իչիւն հոգեհանգիստ իճրա էտիլմիշ տիր: — Աղքէկ, Մուշ վէ սաիր մահալլէրտէ պուլունան Էրմէնի ասքէրլէր՝ Փաթրիգ խանէյէ եազարգլարը մէքթուպլարտա քէնտի հալարընտան իշթիքեա էտիյօրլար: — Չարսանճազտան Փաթրիգխանէյէ պիլպիրիլտիյինէ կէօրէ, օրա աշվալը կիթտիքճէ ֆէնալաշմագտա վէ հէր փօսթա 20—30 տիլէ հիճրէթ էթ-

մէքտէ իմիշ: — Կաւաշտա 4 Էրմէնիյի գաթլէտէն ճանիլէրտէն Ղանին տէրտէսթ էտիլտիյի րէսմէն մէքքէգ ի հիւքիւմէթէ պիլտիրիլմիշ տիր: Բաքերդ գաթմազաթը Էրմէնիլէրին թափուլը տրազիսինի ճէպլէն Բիւրտլէրէ թէսլիմ էտիյօր իմիշ: — Եփրէմ խանըն ճէնաղէ մէրասիմի պիլլէրճէ խալզըն իշթիւրաքըյէ Թէհրանտա իճրա օլունմը, վէ մէզարը իւզէրինէ պիր մօլլա թարաֆընտան պէլիզ պիր մէրսիյէ իրատ էտիլմիշ տիր: — Ղայրի Միւսլիմէրտէն 45 սիննինէ գատար ասքէր ախզը իչիւն էտիլէն միւրաճաթլար սէմէրէսիզ գալմը, վէ հաթթա Իսթանպուլտա պազը մահալլէ մուսթարլարընտան 45 սիննինէ գատար օյանլարըն էսամի ֆիհրիսթի իսթէնիլմիշ տիր: Էրմէնի, Բուս Փաթրիգխանէլէրի վէ Պուլզար Էկզարքխանէսի թարաֆընտան մէարիֆ, ասքէրլիք վէ «մահիւ» մէսէլէլէրի իչիւն հիւքիւմէթ նէգտինտէ միւթթէհիտէն թէչէպպիւստէ պուլունմազ իչիւն միւթթէլիթ պիր հէյէթ թէչէքքիւլ էյլէմիշ օլուպ, պու հէյէթ Մայիս 28տէ իլք իճթիմանը ետիարանգ 45 սիննինէ գատար ասքէրլիք մէսէլէսի հազգընտա իճրա ի միւզաքէրէտէ պուլունմընտըր. գարիպէն իքինճի պիր իճթիմա ազտ էտիպ մէսէլէյի էթրաֆըյէ միւթալաա էսէճէքլէր տիր:

Փ Ր Օ. Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Տօգ. Վէ Միսիս Պուլէն պու հաֆթա Փազար Էրթէսի կիւնիւ Իրանա կիթմէք իւզրէ պուրատան հարաքէթ էյլէմիշլէր տիր: Տօգ. Պօէն Իրանտա Բիթապը մուգատտէն չիրքէթինին իչլէրինի թէֆթիշ էտէճէք տիր: Ղայպուլէթլէրի իւշ այ գատար սիւրէճէք տիր: Տօգ. Պօէն քէնտի քիթապճըլարընա խապէր վէրիւր քի. Եազար էֆէնտի Մոստիլեան զիյարէթ էտէճէյի հէր քիթապճըյա մէքթուպ իլէ վազթընը պիլտիրէճէյի սէպէպտէն խապէր ալմատըգճա քիթապճըլարըն քէնտի իշլէրինէ տէվամ էթմէլէրի լազըմ տըր: — Տօգ. Մէգալըմ վէ զէվճէսի կէչէն հաֆթանըն ձիւմա էրթէսի սէլիմէն չէհրիմիզէ միւլաաէլէթ էյլէմիշլէր տիր: — Ամէրիգայա հիճրէթ էտէն Էրմէնիլէրէ մուալէնէթ էթմէք իչիւն Արմինըն Դիօնիլը Էսօսիէյըն Շիգալօտա տախի պիր չիւպէ աշմըն օլուպ, օրատա պուլունան Էրմէնիլէրին իսթիֆատէսի իչիւն պիր տէ զըրաաթխանա վէ իշ պուլուն տաիրէ թէէսիս էյլէմիշլէր տիր: — Գայսէրիյէ տաիրէսինտէ Պոզուզ գալիլլէրինտէ միւպէչլիլիք իշի իլէ մէշլուլ օրան Վեր. Կրիգոր Եարաըմեան Մէնթէլէյի զիյարէթ էթմիշ, վէ օրատա մուալլիմ Վահան էֆ. Տօնիկեան իլէ Օր. Փրլանթի Գայսահանըն նշան մէրասիմինի իճրա էթմիշ տիր: — Ամէրիգատան ձօն Պայըրեան էֆ. Սիւրիա-

ներն էրմէնի ասքերէրէրնէ Ինճիլի շէրիֆ Եօլ-
լամագ իջին 3 սօլար, վէ տախիլի թէպլիրի
պէշարէթ իջին 2 սօլար խարէխանէմիպէ Եօլ
լամը տրր: — Միւսլիման տօսթլարնա թէվ-
զի էթմէք իջին Գասթէմուռնիտէն Փամագործ-
հան Հաճի Յախը աղա 34 վէ Վանտան
Յակոբ էֆ. Փափագեան 100ասէտ «Իւչ մի
պիր մի» րէսպէսի սաթուն ալմըշար տրր: —
Պօտուրուս գալասընտա պուլունան էրմէնի մահ.
պուսար Գօնհատան Յօվ. Ագպըղզեան էֆէն.
սիտէն վէ Էմմանուէլ քիլիսէսինտէ պիր Ֆէրտ
աէն կէօնսէրիլէն պիրէր իրա խանէտէն սօլայը
պէշանը թէշէքքիւր էյլէրէր: — Աթիտէքի
Փոգրա Վեր. Յ. Ս. Էսքիճեանն մէքթուպընտան
ալընմը տրր: «Էքիզ օլուղըն» (Քէսապ) Էէնի ինչա
օլունմագտա օլան քիլիսա պինասը Էէրաէն իւչ
արըն գատար Էիւքսէլմիլ սիր: Պու խուսուս-
տա ճէմաաթըն շէվզ ու զայլէթի շայանը թահ-
սին տիր: Կիւնսիւղ քէնտի իյլէրիյէ մէշուլ վէ
Եօրղուս իքէն պիլէ, կէճէլէրի ալըն ալտընը.
ղընտա Եագըն սաղտան արգա վէ օմուզլարըն-
տա, ճիւմէ էրքէք, գարը, կէնճ օղան վէ գըզ
վէ չօճուզար մէսէրրէթ վէ շէթարէթիլէ քիլի-
սանըն թաշլարընը շէքիյօլար: Քէզա, Էքիզ
օլուղըն չիւպէսի օլան Պաղճըզազ գարիյէսինտէ
չիմալյէ գատար մէքթէպ վէ Նէմ քիլիսա ի-
չին խթիմալ օլունան քիւչիւք պիր օտա վար
իքէն, չիմտի ճէմաաթըն ճէնտ ու զայլէթի սա-
յէսինտէ Էէնի պիր քիլիսա պինասընա թէշէպ-
պիւս օլունմուշ տրր: Պու իքի պէշթուլլանըն
իքմալը պապընտա խալիսահ տօսթլարնա սուս
վէ Նէմ նագա իլէ մուսվէնէթ էթմէլէրի թալէպ
օլունուր:»

Մաէթթէէսիւթ Հայէպաէն ալտըղմըզ պիր
թէլէղրաֆնամէյէ կէօրէ, Վեր. Յ. Գ. Պիւլպիւլ-
եան օրատա Մայիս 2Շտէ գօյէրատան վէֆաթ
էթմիշ տիր:

S U Ն Ի Լ Ի

Մուհարհայէ. Պու հաֆթա գարֆընտա Ի-
թալիա սօնանմաը Էէնի վէ մուհիմ պիր իճ-
րաաթտա պուլունմաը տրր: Իզմիրի պօմպար-
պըման էտէճէք հաթթա էթմիշ տիր աէյու
վուզու պուլան շայիալարըն պիէսա խոիյի ան-
լաշլիլը տրր: Շիմսիյէ գատար Իթալիանըն իշ-
զալ էթմիշ օլտուղու ասուլար չունար տրր: Բօ-
տօս, Քէրիէ, Լերիօս, Գալիմիօս, Իլիաքի,
Գաշօթ, Փաթմօս, Սիւմպէքի, Սիւան.
քէօյ: Թարապուս վէ Պէնկազիտէ տա-

խի անվաճա պիր թէպտիլաթ վուզու պուլ-
մամը տրր: Այնգարատա Բէսմի մէվգիինտէ
պուլունան Իթալիա ասաքիրի իւզէրինէ Օսմանը
ասքէրլէր թարաֆընտան պիր հիւճիւմ թէր-
թիպ էտիլմիշ իսէ տէ. Իթալիան ասաքիրին
քէսրէթի սէպէպինտէն ասաքիրի Օսմանիյէ
պիր միգտար թէլէֆաթ վէրաթտէն սօնրա՝ րի-
ճաթա մէճպուր օլմուշար տրր: Էլ Հագիզե զա-
գէթասընըն պէշանընա նագարէն՝ Արապ շէյխ-
լէրի իլէ Էնվիւր պէյ պէյնինտէ պիր մէճիսի
մէշվէրէթ թէշէքիլ էտիլիպ, 14 պէնտտէն իպա-
րէթ պիր անանամէ իմզալանմը վէ պիւթիւն
Արապ գապիլէլէրի նաուսա, վէ տինլէրի իւզէ-
րինէ Էէմին Էաէրէք մէզքիւր անանամէյէ միւնր
պառնը տըրլար: Մէզքիւր անանամէնին 7
պէնտլէրի խաֆի թութուլմագտա օլուպ տիկէր
7 պէնտլիլի նէշր օլունմը տրր: Պու պէնտլէրտէն
պիրինճիսի չու տրր: 15 Էաշընտան 70 Եաշը-
նա գատար օլան Պէնղազի վէ Թարապուս Ա-
րապարը Էօմրիլի օլտուգճա Իթալիանար ա-
ալէշինտէ՝ մուհարէպէ Էաէճէքլէր տիր: —
Մուհարէպէ ի հաղըրէյէ պիր ումուճի գօնֆէ-
րանա վաարթասըղլէ խիթամ վէրմէք իւզըրէ
տիւվէլի մուսզգամա միյանընտա թէաթի ի
էֆքիար էտիլմէքտէ օլտուղու շայիաը հա-
լա տէվէրոն էթմէքտէ տիր: Անճագ քի,
ղազէթա հափաթիսինտէն սնլաշլարըղընա կէօրէ,
կէրէք Իթալիա, կէրէք Պապը Այի գօնֆէ-
րանը գապուլ էթմէք խթմէյօլար: —
Տէյի թէյէղրաֆըն Վիէնա մուսապիրի պու-
խապէրի թէլքիպ էթմէք իւզըրէ կէօսթիլիյօր քի,
պէօլլէ պիր գօնֆէրանա ագար իջին մէյստնա
տա պուլունան պիր թագըմ պէօյիւք մա
նիլէրտէն պաշգա Իթթիւնաը միւսէլլէսին
պունա լապի օլաճաղը ինթիմալ աէյիլ տիր:
— Իթալիա հիւքիւմէթինին Բօտօտա ումուրը
նաֆիտյա մախսուս օլմագ իւզրէ 20 միլիօն
Ֆրանգ սարֆ էթմէք նիլէթինտէ պուլունտուղու
սէօյլէնիյօր: Շու հալտէ Իթալիանըն արթըզ
մէզքիւր ճէզիլէյի թէրք էթմէմէյէ գարար վէր-
միշ խոիյի պէաթի տիր: — Իթալիալարըն
Թիւրքիտան թարտ էտիլմէսի իչին վէրիլէն
15 կիւն միւհիլէթ պազը մահալար իչին ագալի
պիր հաֆթա թէմսիա էտիլէճէք տիր: Պազը Ի-
թալիանլարըն Օսմանը թէպաալըղըն գապուլ
էթմէք իւզրէ Պապը Այիլէ խթիտա վէրմիշ օլ-
տուգլարընը Էագըն խաթ: Պապը Այի մէզքիւր
միւսթէտիլէրին մուհարէպէ խիթամ պուլտուզ-
տան սօնրա թէքրար Իթալիան թէպաալըղընա

տէճնմէլէրի գապիլ օլմամագ չարթըլլէ թալէպ-լէրինին խաֆընա գարար վէրմիշ տիր:

Արնավուսլուգ խեանը հալա թէքմիլէն պաս-տորալամամը տըր: Հաթթա Արնավուստ իսթի-լալ գօմիթէլէրի իլէ Պուլղար Արնավուստ գօմի-թէլէրի միյանընտա պիր իթիլաֆ հասըլ օլուպ միւթթէֆիգէն թէվսի խեանա չալըշաճագարը պիլէ ըիվայէթ էտիլիյօր: Էլեէվմ վիէննատա պուլունան Արնավուստ բուէսապընտան պիրի պիր զագէթա մուխապիրինէ չէօլլէ տէմիշ տիր: «Պապը Ալինին Արնավուստուգտա սիլահ իսթի-մալինէ ինթիյաճը եօգ տըր: Չիւնքի Արնավուստ-լար գանուն իսիլաֆընտա վէ միւպալաղալը թա-լէպլէրտէ պուլունամալըլար տըր: Պիլ հիւքիւմէթէ միւլքիլաթ չըգարմագ իլէ իգթիսատի մէնֆաաթ էլտէ էթմէք փէչինտէ տէլիլ իլ: Իսթէտի-յիմիլ՝ ատիլ պիր խտարէ թէէսիսի իլէ մէքթէպ-լէրիսիգտէ Արնավուստ լիսանընըն թէտրիսի վէ էհալինին ատէմի մէմնունիլէթինի ճէլպ էտէն պազը մէմուրիյինին թէպտիլի տիր:» — Սապըգ Տէպրէ մէպուսու Պասրի պէլին՝ Մալիսօրլարը խեանա թէչվիգ էթմիշ օլտուղու անլալըմագէ ալէյինտէ զըյապէն հիւքմ վէրիլմէսի գարար-կիր օլմուշ տըր:

Մհնիսի Մհպուսամըն Ղինճի իճթիմալնտա թահրիբի նուֆուս լաիհասընըն հէր հալտէ պու տէվրէ ի իճթիմալիլէտէ թէտգիգինէ տաիր հիւ-քիւմէթին թալէպի նագարը իթիպարա ալընա-րագ, գօմիսիօնը մախտուսունա հէվալէ է-տիլմիշ տիր: Կէրէք մէճիս ի Այան վէ կէրէք մէճիս ի Մէպուսան ազասընտան հէր հանկը պիրի պիր շիրքէթ ի թիւճճարիլէլէ իշթիրաք էթտիլի հալտէ մէպուսուգտան վէ ալանըգտան միւթթէֆի նագարըլլա պագըլմասընը թալէպ է-տէն պիր թագրիլ օգուսուպ լաիհա էհիւմէ-նինէ հէվալէ օլունմուշ տըր:

Միւքհնէվվի.— Զէքի պէլին գաթիլլէրինին 19ընճը մուհաքէմէսինտէ թարաֆէյին տալա վէքիլլէրինին մուֆասսալ իտաիա վէ միւտէ-ֆաալարը տինլէնմիշ վէ պիլախըրէ Մուսթաֆա Նագըմ վէ Չէրքէս Ահմէտ 15էր սէնէ քիւրէք ճէզասըլլէ մահքիւմ օլմուշար տըր: — Սէլա-նիք վալիսի Հիւսէյին Քիւսգիւմ պէյ՝ իսիլ պէլին մէճիս ի Մէպուսանա ըէիս ինթիլիտալ օլունմա սընը մէմիլէքէթ իլիւն խալըլ սայմայըպ, մէ-մուրիլէթինտէն իսթիֆա էթմիշ տիր: Միւմաի-լէյհ իսիլ պէլին իթթիհատ վէ թէրագգի ճէ-միլէթինէ մուգիլը պիր ազա օլտուղունու վէ մէճիսին ըիյասէթինէ լալըգ օլմասըլընը իտաիա

էթմիշ տիր: Լաքին քէնտինէ էտիլէն իպրամ նէթիճէսինտէ շիմտիլիք մէմուրիլէթինտէ տէ-վամա բազի օլմուշ տըր: — Էվգաֆ նագըրը իտայրի պէլին իսթիֆա էթմէք նիլէթինտէ պու-լունտուղու ըիվայէթ օլունույօր: — Փարիզտէ թապ օլունմուշ օլուպ թարապուսը Ղարապ վի-լայէթինի իթալիա մէմալիքի սըրասընտա կէօս-թէրէն Փհնիւնսիլ Տը Պաղլան նամընտաքի Ֆրան-սըղճա իտարիթանըն թիւրքիլայա կիրմէսի եա-սագ էտիլմիշ տիր: — Տախիլիյէ նագըրը Հաճի Ատիլ պէյ Բուճէլիտէ սէյյահաթ իլլինի խիթամա կէթիլիպ չէհրիմիգէ ալտէթ էթմիշ տիր: — Հագգ զագէթասընըն սէր մուհարիլի վէ սապըգ թարապըն վալիսի Սիւլէյման Նագիֆ պէլին՝ Միտիլլիտէն քէնտի զագէթասընա եազուրը «Միհրդատըն թաճը» սէլլէվիլը պէնտտէն տօլալը Պահրիյէ նագըրը թարաֆընտան Հագգ զագէթասը ալէյինտէ իգամէ ի տալա էտիլմիշ տիր: — Փէթրապուրկտան վէրիլմիշ օլան թէէ-միւնաթա բազմէն Բուսիա հիւքիւմէթի հուտուտ պալընտա ապէր թօփլամագտա տէվամ էտիլի իմիշ: — Սապըգ Սատրագամ Հագգը փաշա մէ-պուսան ըիյասէթինէ պիր իսթիտա վէրիպ կէ-չէն տէվրէ ի իճթիմալիլէտէ քէնտի ալէյինտէ վուգու պուլմըլ օլան իսնատաթըն պիթթահիգ մէսէլէյէ պիր նէթիճէ վէրիլմէսինի թալէպ էթ-միշ տիր: — Տախիլիյէ նէզարէթինին մաթպուսթ իտարէսի թարաֆընտան զագէթամըգա խապէր վէրիլմիշ տիր քի, Գօսօվա վիլայէթինին իփէք սանճաղը տախիլինտէ ախիլէն զուհուր էտէն վէգայի, հագգընտա էճնէպի զագէթալարընտա պազը միւպալաղալը խապէլլէր նէչր օլունմագ-տա օլտուղունտան, պի ալ ու էսաս չայաթըն թէրճէմէ վէ նէչրինտէն թէվագգը էտիլսին:

Մաճարիսթանըն Մէպուսան մէճիսինտէ ըէիս ինթիլիտալը միւնասիպէթիլլէ պիր արպէտէ գու-հուր էտէրէք, ազալար արապընտա միւճատէլէ հաթթա միւտարէպէ 4 սուսթ գատար տէվամ էլլէմիշ տիր: Սօնրա չէհրին (Պուտա Փէչթ) ի-չինտէ ալէլէ այագլանըպ պէօյիւք պիր իլլիլաշ վուգու պուլմուշ վէ պիր գաշ կիւն տէվամ էթմիշ տիր:

Միւքիւր ի մէսուլ վէ սահիպ ի իմրիլալ
Յ. Գ. Գրիգորիւն

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
Տէրիստատէժ, Չագմագըլար, Յակոբիան խան